

SZAKDOLGOZAT

Gécsi Krisztina

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Szent István Campus

Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Pénzügy és számvitel alapképzési szak

Az ársapkák eredményességének vizsgálata

Belső konzulens: Dr. habil Dedák István
főiskolai tanár, oktató

Intézet/Tanszék: Agrár- és
Élelmiszergazdasági
Intézet
Közgazdasági és
Természeti Erőforrások
Tanszék

Készítette: Géczi Krisztina
FWDF25
levelező tagozat

**Gödöllő
2024**

Tartalomjegyzék

1	BEVEZETÉS ÉS CÉLKITŰZÉSEK	2
2	SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS	3
2.1	Infláció és árstabilitás	3
2.1.1	Az infláció mérése.....	3
2.1.2	Az infláció kialakulása	4
2.1.3	Az infláció hatásai	5
2.1.4	A gazdaságpolitika eszköztára	6
2.2	Gazdasági elemzések fő mutatói és azok összefüggései	8
2.2.1	Gazdasági elemzések kulcsfontosságú változói	9
2.2.2	Okun törvénye	10
2.2.3	Phillips-görbe	11
2.2.4	További nehézségek	12
2.3	A Magyarországi gazdasági helyzet bemutatása	13
2.4	A nem monetáris válságkezelés általános bemutatása Magyarországon.....	19
3	ALKALMAZOTT MÓDSZEREK	22
4	EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK	23
4.1	Gazdasági adatok elemzése	23
4.2	A kérdőív válaszainak elemzése	29
4.2.1	A kitöltő személyekre vonatkozó adatok	29
4.2.2	A gazdaságpolitika megítélése	30
4.2.3	Az élelmiszerár szabályozás hatásai	32
4.2.4	Az infláció érzékelése	36
5	KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK.....	41
6	ÖSSZEFOGLALÁS.....	43
7	IRODALOMJEGYZÉK.....	44
8	ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE	47
9	MELLÉKLETEK	48

1 BEVEZETÉS ÉS CÉLKITŰZÉSEK

A 2020-as évtized első éveit különböző sokkhatások jellemezték. Az első másfél év teljes egészében a Covid-járványról, a járványügyi intézkedésekről, ezzel összefüggésben az állami túlköltekezésről és a gazdasági teljesítmény zuhanásáról szólt. 2021 nyarán kissé fellélegezhettünk, a zárások feloldása, a gazdaság viszonylag gyors helyreállása, a normális életbe való visszatérés pozitív hatásai miatti bizakodás jellemezte a várakozásokat. Ám a járványhelyzet mérséklődése után a gazdaság újraindítását, élénkítését célzó intézkedések hatásai közt megjelent az árszínvonal növekedés, melyet a 2022 tavaszán bekövetkező orosz-ukrán konfliktus miatti kínálati sokk erősített. A kialakult helyzet politikai és gazdasági kihívás elé állított minden nemzetet. A dolgozatomban áttekintem az árszínvonalra ható tényezőket, a magyar gazdaságpolitikai lépéseket, különös tekintettel az infláció nem monetáris kezelésére. Ezen intézkedések közül kiemelve az élelmiszer ársapkák bevezetését. Keresve a választ arra a kérdésre, hogy csökkentette-e az inflációt e konkrét intézkedés, egyes alapvető élelmiszerek árának felső korlátozása. Ezt a rendelkezésre álló adatok elemzésével, a tapasztalt hatások okait keresve, a gazdasági és elhelyezkedés alapján hasonló országok és az EU 27 inflációs mutatóit felhasználva vizsgálom. A közgazdaságtan nem véletlenül interdiszciplináris tudományág, egy gazdaságpolitikai intézkedés eredményességének megítélése nem alapulhat csupán pénzügyi elemzésen, társadalmi rétegekre gyakorolt hatásai nehezen mérhetők. Ezen hatások felmérésére egy kérdőíves kutatást használva keresem a választ arra a kérdésre, hogy az ársapkák bevezetése eredményes válaszlépés volt-e a kialakult helyzetre.

2 SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

A szakirodalmi áttekintés fejezetet két fő részre bontom. Az első részben, az infláció kérdéskörének elméleti hátterének bemutatásával kezdem. Az infláció meghatározásával, mérésének nehézségeivel, kialakulásának okaival és a rá ható legfőbb tényezők és a közöttük fennálló kapcsolatok áttekintésével. Az árstabilitás meghatározásával, az infláció optimális értékének keresésével. A befolyásolására kialakult eszközrendszer bemutatásával. A második rész a vizsgálandó időszak általános elemzését tartalmazza, feltárva az inflációs helyzet kialakulásának legfőbb okait, bemutatva a megtett válaszlépéseket.

2.1 Infláció és árstabilitás

Az infláció a piacgazdasággal egyidős folyamatot, mely az általános árszint változását jelenti, tehát a pénz vásárlóértékének csökkenését. A szó eredete a latin orvosi kifejezésre, az „inflatio”, azaz felfúvódás szóra vezethető vissza, melyet az amerikai polgárháború idején használtak először erre a gazdasági folyamatra, mikor első ízben nyomtattak nagy mennyiségű papír pénzhelyettesítőt fedezet nélkül. (Györfi, Léderer, Paluska, Pataki, & Tuan, 2019) Az infláció az átlagemberek számára legjelentősebbnek tekinthető gazdasági mutató, mivel minden ember számára fontos a jövedelmük, vagyonuk értékének megőrzése. *„Az infláció az árszínvonal folyamatos és tartós – árcsökkenéssel később ki nem egyenlített – növekedését jelenti.”* (Dr. Dedák, 2010, old.: 15) Természetesen nem csak és kizárólag az árak növekedéssel találkozhatunk, azt a folyamatot, amikor az árszínvonal folyamatos csökkenést mutat, deflációnak nevezzük. A gazdaságban megtalálható termékek és szolgáltatások árainak súlyozott átlagát nevezzük árszínvonalnak.

2.1.1 Az infláció mérése

Egy folyamat vizsgálatának alapkritériuma a mérés, mely az összehasonlíthatóság alapja. Az általános árszínvonal emelkedését viszonyszámokkal, leggyakrabban árindexekkel mérjük. A leggyakrabban használt árindexek a fogyasztóiár-index, a maginfláció és a GDP-deflátor. (Vigvári, 2008) Magyarországon az infláció mérőszámként használt hivatalos eszköze a fogyasztóiár-index, mely a fogyasztói árak általános emelkedését tükrözi és a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban KSH) által kerül kiadásra.

A fogyasztóiár-index (CPI) számítása a termékekből és szolgáltatásokból célszerűen megválasztott körülbelül 1000 reprezentánsából kialakított fogyasztói kosár alapján történik. A KSH munkatársai által havi rendszerességgel a felíróhelyeken felírt és az online árak

automatizált rendszeren keresztül begyűjtött ténylegesen kapható áruk árait felhasználva, mintegy 80 000 árból képzik az árindexeket. A számításokhoz felhasznált súlyok a termék- és szolgáltatáscsoportoknak az általános fogyasztási szokásoknak megfelelő arányát reprezentálják. A fogyasztóiár-index minden hónapban három bázishoz viszonyítva kerül kiadásra, az előző év decemberéhez viszonyítva, ezt nevezzük alapindexnek, az előző hónaphoz képest és az előző év azonos időszakához mérten.

Az Európai Unió tagjaként a tagországok adatainak összehasonlíthatóságát javítandó, használatban van a harmonizált fogyasztóiár-index (HICP) is. A két mutató kismértékű eltéréseket mutat, a következőkben felsorolt módszertani különbségek miatt. A nemzeti fogyasztás helyett a hazai fogyasztás szerkezete alapján meghatározott súlyokat használja, lefedettsége is kis mértékben különbözik és a 2601/2000/EK rendelet értelmében a szolgáltatások árait abban a hónapban vezetik be a HICP-be, amikor a szolgáltatás igénybevétele a megfigyelt áron megkezdődhet. (KSH, 2024)

A maginflációs mutató egy olyan szezonális és külső hatásoktól megtisztított mutató, mely eltekint a legváltozékonyabb hatásoktól. Számítása a fogyasztóiár-indexből történik, kihagyva a nem feldolgozott élelmiszereket, a szeszes italokat, a dohányárakat, a háztartási energiát, a járműüzemanyagokat, a tb által támogatott gyógyszereket, a hatósági áras szolgáltatásokat és a saját tulajdonú lakásszolgáltatásokat. (KSH, 2024)

A GDP-deflátor a piaci áron mért nominális GDP és a változatlan áron mért GDP hányadosa, a bruttó hazai terméket alkotó összes lényeges tétel árváltozását mutató árindex. Bár messzemenően pontosabb, mint az előbb említett mutatók, de számításához szükséges adatok, a nemzeti jövedelmi statisztikák jelentős késéssel állnak csupán rendelkezésre, ezért a gyakorlati életben a kevésbé pontos, de időben rendelkezésre álló mutatókat használjuk. (Bod, 2002)

2.1.2 Az infláció kialakulása

Az infláció növekedése mögött is minden esetben kimutatható valamilyen változás, jellemzően az aggregált keresletre vagy az aggregált kínálatra ható tényezők között. Ez alapján különbséget teszünk, költségvezérelt és kereslet által kiváltott hajtóerő közt. A költségvezérelt infláció gyakran vis major eseményekre vezethető vissza, például mikor heves viharok tönkreteszik az olajfinomítókat (Harvey, 2011), de ide sorolhatók a bérekhez köthető költségnövekedések is. (Totonchi, 2011) A kínálati szűk keresztmetszetek égbe szökő árakat eredményeznek. A keresleti sokk hatására bekövetkező infláció, mely ugyan a legelterjedtebb magyarázat, de

valójában napjainkban egyre kevésbé jellemző, mivel a kínálat jellemzően elég gyorsan alkalmazkodik a kereslethez. A gyártás nem teljes kapacitáskihasználtság mellett folyik és az új belépők helyzete vagy a kapacitásbővítés sem lehetetlen jellemzően. A piaci erővel rendelkező vállalatok áremelései melyek, képesek bizonyos mértékig elkerülni a versenynyomást szintén inflációfelhajtó hatással bírhatnak. Ezek elsősorban monopol vagy oligopol piacokon tevékenykedő vállalatok, de az infláció növekedésével a fogyasztók árelfogadóbbá válnak, ezért kisebb vállalatok is képesek élni ezzel a lehetőséggel. A munkavállalói nyomásra bekövetkező ár-bér spirál jelenség is képes tovább tolni az inflációt, míg kormányzatok felelősen pénzkibocsátásai is tovább fűthetik azt, az aggregált kereslet eltolódása miatt. A devizaárfolyamok mozgása is jelentős hatást fejt ki az árakra. A spekulatív infláció vagy eszközpiaci fellendülés a befektetési piacon jelen lévő termékekre jellemző. (Pogátsa, 2022)

2.1.3 Az infláció hatásai

Az infláció jelenléte nem alapvetően rossz a gazdaságban, amennyiben egy kellően alacsony, stabil értéket vesz fel, tehát nem ingadozik, kifejezetten előnyös tulajdonság lehet. Ezt nevezzük árstabilitásnak. Az infláció optimális értéke nem határozható meg általános érvénnyel, kereséséhez két fő szempontból kell figyelembe vennünk, mivel az infláció két különböző módon okoz károkat a gazdaságban.

Egyrészt az infláció szintje, másrészt az infláció kiszámíthatatlansága okoz többletköltségeket. A magas inflációs szint okozta költségek számos fajtáját különböztetjük meg. Az áruk árváltoztatásának közvetlen költségét, melyet menüköltségnek is nevezünk, a tranzakciós költségeket, melyek a készpénztartás magas költségeiből vezethetők le, az adórendszerből adódó torzításokat, például a nominálisan meghatározott adókedvezmények elinflálódása folyamánként az adóterhek túlzottan megnövekedő terhet, a számviteli torzításokat és a jogszabályi torzítások költségeit, melyek alatt a hosszú távra meghatározott nominális értékek okozta indokolatlan torzításokat értjük, a hosszú távú hitelezés kamatterheinek túl magas súlyát, a nemzetközi befektetők által elvárt kamatprémium növekedését.

Az infláció bizonytalanságából adódó költségek két különböző csatornán okoznak jóléti veszteséget. Az árak fontos funkciója a piacon, hogy információt szolgáltatnak a gazdaság szereplői számára. A kereslet-kínálat változására reagálva emelkednek és csökkennek, mely folyamatok információtartalmukat elvesztik bizonytalan inflációs helyzetben. A másik lényeges probléma a jövedelem redisztribúcióban bekövetkező negatív változások, a reálbérek alakulása messze elmaradnak a várt szinttől, ezek a hatások a legkevésbé előnyös

alkupozícióban lévő szereplőkre hatnak a legsúlyosabban, például a nyugdíjasokra, munkanélküliekre. Ezeken felül a nem stabil infláció a jövedelmek mellett a vagyonok értékére is hatással van, ezért jellemzően ilyenkor rövidül a gazdasági kapcsolatok általános időtávja.

A túl alacsony inflációs szint sem előnyös a piacgazdaság szabályai szerint működő gazdaságokban, mivel az aszimmetrikus nominális merevségek, például a bérek lefelé ragadóságának fennállása miatt nehezebbé válhat a keresleti vagy termelékenységi sokkokra való reagálás, az erőforrások optimális allokációja és ennek folyamányaként magasabb szintet érhet el a munkanélküliség. A zero inflációs cél elleni fontos érv, a defláció és likviditási csapda elkerülése, mivel a defláció költségei általánosan elfogadottan magasabbak, mint az infláció költségei. Ilyen jóléti veszteséget okozó mechanizmusok az adósságdefláció, az elhalasztott fogyasztás problémája és a monetáris politika eszköztárának beszűkülése. Az infláció optimális rátája egy gazdaságban egyrészt a nominális merevségek jelenlététől és a sokkhatások típusaitól függ. A fejlődő és fejlett országok optimális inflációs céljai jelentős eltérést mutatnak egymástól. Magyarországon az inflációs célt befolyásoló másik lényeges tényező a maastrichti konvergenciakritériumok között szereplő árstabilitással kapcsolatos célkitűzés, mely szerint az ország az euróbevezetés előtt legalább 1 évig fenntartható árstabilitással, a legjobb eredménnyel bíró három tagállam átlagos inflációs rátáját legfeljebb 1,5 százalékponttal meghaladó inflációs rátával rendelkezzen. (Kiss & Krekó, 2004)

2.1.4 A gazdaságpolitika eszköztára

Egy szuverén állam velejárója általában a saját pénz használata. A pénz kapcsolja össze a gazdaság szereplőit, tehát a pénzügyi rendszer zavartalan működése cél minden állam számára. Ennek elérése a gazdaságpolitika révén valósul meg. A gazdaságpolitika pénzügyi eszköztárát a monetáris és fiskális politikára bonthatjuk.

A monetáris pénzügyi alrendszer a gazdaság pénzellátását, a fizetési rendszer működtetését biztosítja. A monetáris rendszer vertikálisan tagolt. A kétszintű bankrendszert, a csúcson elhelyezkedő monetáris hatóság és az alatta lévő kereskedelmi vagy betéti bankok és a nem monetáris pénzintézetek összessége alkotja. A monetáris hatóság a jegybanki függetlenség ellenére több ponton kapcsolatban áll a kormányzattal, a kormányzati szektor részeként is értelmezhető. (Vigvári, 2008) A monetáris hatóság, mely Magyarországon a Magyar Nemzeti Bank, hagyományosan rendelkezik a készpénzemisszió privilégiumával, a jegybanki elnevezés is ezt mutatja. Funkciói az ország nemesfém- és devizatartalékának kezelése, a központi költségvetés számlájának vezetése, a monetáris és a nem monetáris pénzintézetek számláinak vezetése és likviditási szolgáltatás nyújtása számukra. A monetáris hatóság feladata a hitel- és

pénzkinált, a kamatlábalakulás befolyásolása, devizahatósággként a hazai fizetőeszköz stabilitásának biztosítása. „Elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása és elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a gazdaság növekedéséhez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását és a rendelkezésére álló eszközökkel a Kormány gazdaság-, valamint a környezetfenntarthatósággal kapcsolatos politikáját.” (2013. évi CXXXIX. törvény a Nemzeti Bankról, 2013)

Az Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban MNB) a fogyasztói árak 3%-os emelkedésében határozta meg a középtávú inflációs célját, mely 2007 óta van érvényben.

A monetáris politika céljának eléréséhez használt eszközeit két nagy csoportba sorolhatjuk, direkt és indirekt eszközökre. Direkt eszköz a szabályozandó tényezők értékének meghatározása, ezen szabályozások nem alkalmasak a monetáris politika finomhangolására, jól működő piacgazdaságokban általában indirekt eszközöket használnak a célok elérésére. A legfontosabb indirekt eszközök a kötelező tartalékok változtatása, a refinanszírozás, váltó visszleszámítolás, a nyílt piaci műveletek, a swap ügyletek, a jegybanki betéti politika, a kamatpolitika és az árfolyampolitika. (Katona, 2018)

A fiskális politika fogalmának definiálása erős változatosságot mutat. Elsődlegesen a kiinduló tudományterület befolyásolja a meghatározásokat, de a közgazdászok sem értelmezik feltétlenül azonos módon. Egy szűkebb megközelítésben a fiskális, másnéven költségvetési politika a költségvetés bevételi és kiadási oldalának alakítása, azon döntések összessége, melyekben az állam meghatározza a megtermelt jövedelem mekkora részét gyűjti be és osztja újra és a felmerülő deficit finanszírozását hogyan oldja meg. Más megfogalmazások kissé tágabban értelmezik a fiskális politikát.

Jonathan Gruber például a fiskális politikát az államháztartással azonosítja és a következő négy kérdéssel írja körül.

„Mikor kell a kormánynak beavatkoznia a gazdaságba?

Hogyan avatkozhat be a kormány?

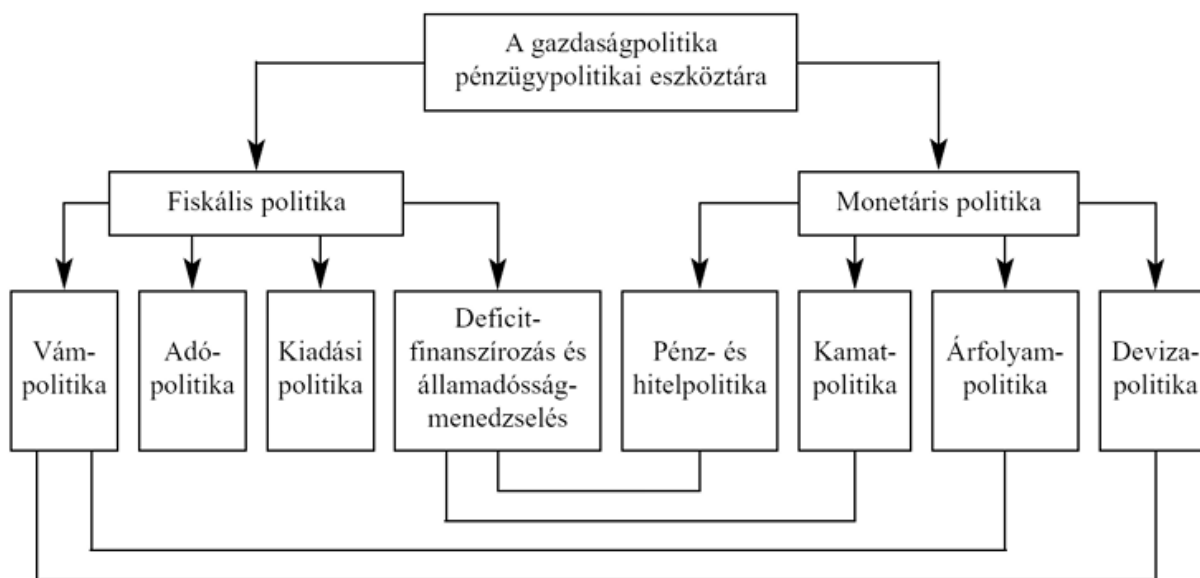
Milyen hatással vannak ezek a beavatkozások a gazdasági eredményekre?

Miként választja meg a kormány a beavatkozás módjait?” (Gruber, 2005, old.: 3)

A modern piacgazdaságokban a gazdaság befolyásolásának egyik alapvető eszköze a fiskális politika. A felmerülő tételeket, a működésük tekintetében két nagy csoportra bonthatjuk,

diszkrecionális és nem diszkrecionális elemekre. Diszkrecionálisnak nevezzük azon elemeket, melyek a kormányzati kiadások és bevételek szándékos változtatásával közvetlenül befolyásolják a gazdaság működését, a jövedelem újraelosztását. Nem diszkrecionálisnak pedig az előre rögzített elemek és az előre meghatározott automatikus stabilizáló intézkedések kapcsán felmerülő tételek nevezhetők. A fiskális politika rövid távú feladata a gazdasági kilengések tompítása és azok negatív hatásainak enyhítése. Jellemzően recessziós időszakokban használják a diszkrecionális intézkedéseket a kormányzatok. Nehézsége elsősorban abban rejlik, hogy az intézkedések foganatosításának időpontja jelentősen eltérhet a kezelni kívánt probléma észlelési időpontjától, mivel e döntések előzetes tárgyalása, és ehhez szükséges információk előállítása, például a szükséges hatástanulmányok elkészítése hosszú időt vehet igénybe. (Benczes & Kutasi, 2010)

A fiskális és monetáris politika, mint azt az 1. ábra jól mutatja számos ponton kapcsolódnak egymáshoz. A foganatosított intézkedések gyakran ugyanazon gazdasági folyamatok módosítására hivatottak, közvetlenül hatnak egymásra. Optimális esetben tehát elvárható lenne a fiskális és monetáris politika együttműködése, a valóságban mégsem ilyen egyszerű a helyzet. Gyakran tapasztalható a két rendszer széthúzása. Ennek alapvető oka a célok különbségében rejlik. (Blinder, A Monetary and Fiscal History of the United, 2022)

1. ábra A gazdaságpolitika pénzügypolitikai eszköztára (Vigvári, 2008, old.: 59)

2.2 Gazdasági elemzések fő mutatói és azok összefüggései

Egy ország gazdaságpolitikai intézkedéseinek elemzéséhez elengedhetetlen fő fogalmak a GDP, a munkanélküliség, az államadósság, a fizetési mérleg és az árstabilitás. Ez eredendően a gazdaságpolitika fő céljával indokolható.

A gazdaságpolitika elsődleges célja a társadalom jólétének növekedésének biztosítása, ennek elérése érdekében keresi azt a leoptimalisabb célkombinációt, mely a legeredményesebben, a legkisebb veszteségek árán képes ezt biztosítani. (Botos, 2013) A gazdaságelemélet az összeférhetetlen követelmények dilemmáját, mint mágikus háromszög fogalmát ismeri, a háromszög csúcsaiban az infláció, a foglalkoztatottság és a növekedés kérdéskörét találhatjuk. A kép az mutatja be számunkra, hogy az összes cél gyakorlatilag nem valósítható meg egyszerre, például a növekedést serkentő gazdaságpolitikák serkentik az inflációt is. (Welsch, 2011) Gyakran helyezik a gazdasági, szociális és környezetvédelmi célokat is mágikus sokszögekbe, ez jól mutatja a gazdaságpolitika kialakításának nehézségeit, az egyes intézkedések értékelésének bonyolultságát.

2.2.1 Gazdasági elemzések kulcsfontosságú változói

A gazdasági teljesítmény növelése kiemelten fontos cél minden ország számára. Mérésének legelfogódottabbá vált eszköze a GDP, azaz a bruttó hazai termék, ami a végső felhasználásra kerülő termékek és szolgáltatások összértéke, amelyet egy országban adott évben megtermeltek. A GDP az ország fogyasztásának, bruttó beruházásának, a kormányzati termék és szolgáltatásvásárlásának, valamint nettó exportjának értékét összegzi egy évre vonatkozóan. (Samuelson & Nordhaus, 2000)

$$Y = C + I + G + X - M$$

1. egyenlet GDP komponensei (saját szerkesztés)

Az 1. egyenlet azt mutatja, hogy az Y – a bruttó hazai termék egyenlő a C – fogyasztás, az I – beruházás, G – a kormányzati vásárlások, X – az export és az M – import összegzésével.

Habár a GDP globalizálódó világunkban egyre több torzító hatást generál, mivel minden az országban megjelenő pénzügyi mozgást magában foglal, tekintet nélkül annak felhasználási helyére, pozitív vagy negatív hatásaira és a jövedelem egyenlőtlenségekre, mégis továbbra is meghatározó jelentőséggel bír a növekedés számszerűsítésében.

A foglalkoztatottság egy jelentős téma mind gazdasági, mind szociális megközelítésben. A törekvés a teljes foglalkoztatottságot megközelítő szintre állandó. Egy ország csak abban az esetben lehet sikeres, ha a polgárainak meg tudja teremteni a munka lehetőségét. Miért is olyan nehéz a teljes foglalkoztatottság elérése? Magyarországon megtapasztalhattuk milyen a teljes foglalkoztatottság, a mai napig hallgathatjuk, hogy legalább mindenkinek volt munkája idősebb generációktól a rendszerváltás előtti időkre emlékezve, ez a rendszer mégsem volt fenntartható, a mai cél a munkanélküliség oly módon megvalósuló csökkentése, mely a piacgazdaság

szabályai szerint történik, tehát olyan munkahelyeket teremteni, melyek értéket képviselnek, profitot termelnek.

Az államadósságot két tekintetben értelmezhetjük, egyfelől a múltban felhalmozott államháztartási hiány kumulált összege, másfelől úgy is definiálhatjuk, mint az állam jövőben rögzített kötelezettségeinek a jelenértékét. (Czeti & Hoffmann, 2006) Az adósságállomány megítéléséhez természetesen egy számadat nem elegendő. Szükséges az állomány változás-dinamikájának és a finanszírozási forrásainak az ismeretére, de minimum egy választott alaphoz történő viszonyításra, mely általánosan a GDP értéke, hogy összehasonlítható, értékelhető információhoz jussunk. Az adott időszak deficitjének optimális mértéke mindig függvénye a körülményeknek, gondolva itt az ország fejlettségi állapotára és a konjunkturális időszakok következményeire, minden esetben egyedileg értékelhető csupán a kormányzati költségek rövid és hosszútávú hasznossága. (STIGLITZ, 2010)

Egy nyitott gazdaságban a beruházások akár külföldi megtakarításokból is megvalósulhatnak, tehát egy zárt gazdasághoz képest több beruházás jöhet létre, ezzel magasabb növekedést biztosítva a gazdaságnak. A fizetési mérleg egy nyitott kis gazdaság egyik legjelentősebb jellemzője. A fizetési mérleg a rezidens, azaz belföldi és a nem rezidens gazdasági szereplő közötti reálgazdasági és pénzügyi műveleteket veszi számba. A fizetési mérleg egyenlege a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg egyenlegének összege, melyet a nettó külső finanszírozási képességként is értünk. A tőkemérleg a tőketranszfereket, például az Európai Unióból kapott támogatásokat és a nem termelt, nem pénzügyi javak forgalmát összegzi. A folyó fizetési mérleg, egy eredményszemléletű statisztika, mely megmutatja az adott ország külfölddel kapcsolatos tranzakcióinak összességét. (Kóczyán & Koroknai, 2017)

2.2.2 Okun törvénye

A munkanélküliség és gazdasági növekedés közötti kapcsolatot legegyszerűbben leíró összefüggést, a probléma első felvetője után Okun törvénynek nevezzük. Arthur Okun a '60-as években elsősorban azt akarta kimutatni a gazdasági döntéshozók számára, hogy a munkanélküliségi ráta egységnyi csökkentéséhez mekkora kibocsátáscsökkenésre van szükség. Az eredeti egyenletet számos alakalommal megkérdőjelezték, de a fordított arányosság a gazdasági kibocsátás és a munkanélküliség közt általánosan elismert.

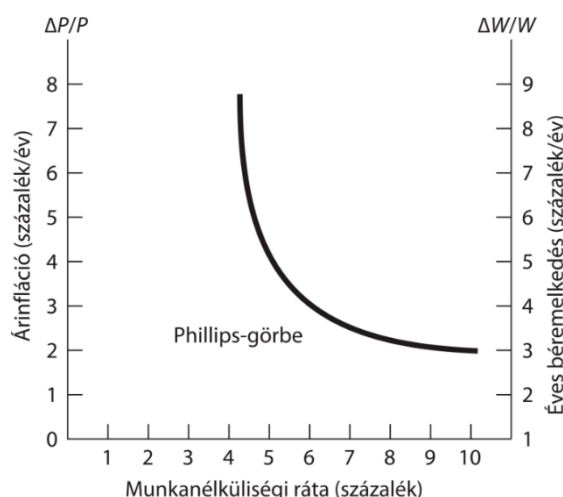
$$-\beta(U - U_N) = \frac{Y - Y^*}{Y^*}$$

2. egyenlet Okun-törvénye (saját szerkesztés)

Az 1. egyenlet az Okun törvény, ahol U a tényleges munkanélküliségi ráta, U_N a munkanélküliség természetes rátája, Y a reál GDP, Y^* a potenciális kibocsátás, β az úgynevezett okuni koefficiens, mely a kapcsolat szorosságát mutatja. Ez az érték folyamatosan változik, az évek folyamán többen végeztek regressziós számításokat az USA és az OECD országok adatain, az eredmények egy meglehetősen tág intervallumban (0,17-0,7) mozogtak, de a tapasztalatok alátámasztják, hogy a szignifikáns kontraciklikus kapcsolat fenn áll. (Domicián, 2010)

2.2.3 Phillips-görbe

A 2. ábra a Phillips görbét mutatja, mely az infláció és a munkanélküliség közötti kapcsolat vizsgálatának legjellemzőbb eszköze.

2. ábra Phillips-görbe forrás: (Samuelson & Nordhaus, 2000, old.: 571)

A stabil fordított kapcsolatot a bérek és a munkanélküliség között először Phillips 1958-ban megjelenő cikkében írta le, angol adatok alapján. Solow és Samuelson a '60-as években ezt egészítették ki és a bérek helyett az inflációval való kapcsolatra vezették át az egyenletet. Phelps és Friedmann a várakozásokkal egészítették ki a görbét. Mivel időről időre a speciális gazdasági periódusokban problémák merültek fel a Phillips-görbe használhatóságával kapcsolatban, az egyenlet folyamatos változáson, további kiegészítéseken ment keresztül. Ma a leggyakrabban alkalmazott formája a Phillips görbének a 3. egyenlet:

$$\pi = \pi_e + h \cdot \frac{Y - Y^*}{Y^*} + \varepsilon$$

3. egyenlet Phillips-görbe egyenlete GDP-réssel (saját szerkesztés)

Ahol π az infláció, π_e a várt infláció, h a Phillips görbe meredeksége, mely megmutatja milyen mértékben reagál a potenciálistól való eltérésre, $\frac{Y-Y^*}{Y^*}$ a GDP-rés, ε pedig a kínálati sokkokat jeleníti meg.

Okun törvényét felhasználva kifejezhető a Phillips-görbe munkanélküliség felhasználásával is, ez a forma látható 4. egyenletben.

$$\pi = \pi_e + \alpha(U + U_N) + \varepsilon$$

4. egyenlet Phillips-görbe egyenlete munkanélküliséggel (saját szerkesztés)

Ahol $\alpha = -\beta * h$.

Tehát a rövid-távú Phillips-görbére tekintve jól látható az infláció három kiváltó oka, az inflációs várakozások, a piaci egyensúlytalanságok és a kínálati sokkhatások. A piaci egyensúlytalanságok alatt a potenciális GDP-től vagy a NAIRU-tól, azaz inflációt nem gyorsító munkanélküliségi rátától való eltérést értjük. Az inflációs rátát alacsonyan tartani kívánó közgazdaságtanban általánosan elfogadott nézet, hogy a munkanélküliségnek van egy természetes rátája, melynél a gazdaság potenciális kibocsátásához tartozik, értékét az ország intézményi sajátosságai determinálják. Ez a ráta képviseli a legmagasabb fenntartható szintet, melyre törekedni szükséges. (Dr. Dedák, 2010)

2.2.4 További nehézségek

A magas inflációs környezet minden ország számára kedvezőtlen, ezért a regnáló hatalom hivatalosan megjelölt céljaként azonosítható az infláció féken tartása, még akkor is, ha a célok listáján erősen hátra szorul legtöbbször. Az antiinflációs politikák legnagyobb problémája a dezinfláció költségeinek nagysága jelenti. Az inflációs ráta csökkentésének költsége sok ponton függ az ország feltételeitől, a kezdeti inflációs ráta nagyságától, a gazdaságpolitikába és az intézményi háttérbe vetett hittől, az ország nyitottságának mértékétől. A Phillips-görbéből kiindulva az infláció csökkentése, mivel az múltbeli inflációs tagra és a sokkhatásokra nincs ráhatásunk csak a kibocsátás csökkentésével, tehát a munkanélküliség növelésével szorítható vissza vagy a várakozások csökkentésével. (Erdős, 1998) Az intézményrendszer és a gazdaságpolitika hitelessége az egyik legfontosabb tényező az áldozati ráta mérséklésének szempontjából, mivel az úgynevezett racionális várakozások modellje azt feltételezi, hogy a gazdasági szereplők minden általuk rendelkezésre álló információt felhasználnak annak érdekében, hogy megjósolják az inflációt, tehát nem csupán a múltbeli adatokból indulnak ki. Ezért egyrészt kiemelten fontos a jegybankok hitelességének és függetlenségének megőrzése

(Jácome & Pienknagura, 2022), másrészt ezért kimondottan veszélyes a megalapozatlan narratívák terjedése. (Nagy & Ábel, 2022)

Az árazási döntések nem csupán a marketingtudomány, de az elméleti közgazdaságtan fontos részét képezik. A fő különbség a két tudományterület közt a megközelítésben van, míg a marketingtudomány az egyedi vállalati döntéseket és azok nyereségre gyakorolt hatásaival foglalkozik, addig az elméleti közgazdaságtan e döntések aggregált következményeit és az ármerevséget okozó problémákat keresi, tehát piaci, ágazati, gazdasági szinten gondolkodik. A gazdaságelmélet fő indítéka az árazási magatartás felé fordulásra az volt, hogy felimerték, a tökéletesen rugalmasan alkalmazkodó árakra vonatkozó feltételezések tévesek. Az újkeynesi makrogazdasági modellekben megjelenő monopolisztikus verseny magával hozta a nominális merevségek fogalmát, mivel a vállalatok az árakat optimalizálási feladat megoldásaként hozzák, így az azonnali teljes alkalmazkodást akadályozzák.

Az árak, amelyek nem rugalmasak, rugalmatlanok, ezeket további két kategóriára bonthatjuk, lehetnek ragadósak és merevek. Ragadósak azok az árak, melyek ritkán változnak, míg merevek, ha az optimális árszinthez képest képtelenek azonnal, teljesen alkalmazkodni. Ezen belül is megkülönböztethetünk belső ármerevséget, mikor maga a vállalat nem képes az árait optimalizálni és külső ármerevséget, mikor a kereslet és a költségek is stabilnak tekinthetők, tehát maga az optimális árszint sem változik számottevően. (Dhyne, Konieczny, Rumler, & Sevestre, 2009)

Ezek számos különböző okra vezethetők vissza, a szerződésben vagy íratlan implicit megállapodásokban hosszabb időre rögzített árakra, a speciális árazási pontokra, mint például a 9-re végződő árak, az átváltoztatás költségeire, amit menüköltségnek nevezünk vagy a piaci koordinációs problémákra, mint például arra, hogy a költség emelkedés csak késleltetéssel realizálódik az árakban vagy az árcsökkenéstől vonakodásra az ár-érték, ár-minőség összekapcsolódása miatt. (Blinder, Canetti, Lebow, & Rudd, 1998)

A fogyasztóiár-index, mellyel az inflációt mérjük a bolti ármegfigyelések alapján készül. Elmondható, hogy az aggregált inflációt a mikroszintű árazási döntések, azaz az árazási magatartás jelentősen befolyásolhatja. Az árváltozások vizsgálható mutatói közül a két legfontosabb az árváltozások gyakorisága és azok mértéke.

2.3 A Magyarországi gazdasági helyzet bemutatása

Az elkövetkező alfejezet a gazdasági helyzet alakulását mutatja be elsődlegesen a 2020 és 2023 közötti időszakban a makrogazdaság főbb mutatóinak segítségével, a kiváltó okok kiemelésével

és a rájuk adott válaszlépések leírásával, a fiskális politikai lépések bemutatásával. A kialakult gazdasági helyzethez vezető okok bemutatását (Pleschinger, 2023) Na de mi lesz Jakob Kowalskival? című írását használva kiindulási pontnak mutatom be. A 2007-2008-as válságból való kilábaláshoz a világ vezető gazdasági hatalmai elsődlegesen monetáris politikai eszközökkel, irányadó kamat csökkentéssel és unortodox módon jegybanki eszközvásárlásokkal, mennyiségi lazítással, kereskedelmi bankok részére nyújtott kedvező kamatozású hitelekkel biztosították a szükséges likviditást. Ezen intézkedések egységesen a nemzeti bankok mérlegfőösszegeinek jelentős növekedésével járt együtt. Magyarország csupán az IMF és az EU hiteleivel volt képes fenntartani finanszírozását, majd 2010 után előbb fiskális, majd összehangolt monetáris és fiskális intézkedésekkel volt képes megteremteni a növekedéshez szükséges makrogazdasági egyensúlyt és növekvő pályára állítani a gazdaságot.

A 2009-es gazdasági visszaesés után stabil gazdasági környezet alakult ki globálisan. Az évtizedre bőséges likviditás, gazdasági növekedés, alacsony inflációs környezet, a foglalkoztatási mutatók pozitív irányú változása volt jellemző. A globalizáció folytatódott, újabb termelési, értékesítési láncok alakultak ki. Az MNB számára lehetőség nyílt egy fenntarthatóbb finanszírozási szerkezet kialakítására, az önfinanszírozási program keretein belül a külső sérülékenység csökkentésére, a devizahitelek forintosítására.

Az évtized végére az alacsony kamatok és megnövekedett pénzmennyiség miatti inflációs növekedés veszélye okán a vezető jegybankok mintájára, 2018. szeptemberében az MNB közleményében megjelent, hogy felkészül a monetáris politika fokozatos normalizálására, fel is függesztette a jelzálogkötvény-vásárlási programját.

A Covid-járvány alatt kialakult keresleti és kínálati sokkok az infláció folyamatos emelkedését okozták. A járvány miatti lezárások az ellátási láncok szétesését eredményezték és jelentős nyomást gyakoroltak egyes termékek árára. A gazdaság lassulása kezdetben az infláció csökkenését okozta. A kormányok a munkahelyek védelmét tartották elsődleges céljuknak, mely a háztartások jövedelmét és magát a vásárlóerő fenntartását is magában foglalta. Az MNB a likviditás növelésével támogatta a kormány intézkedéseit.

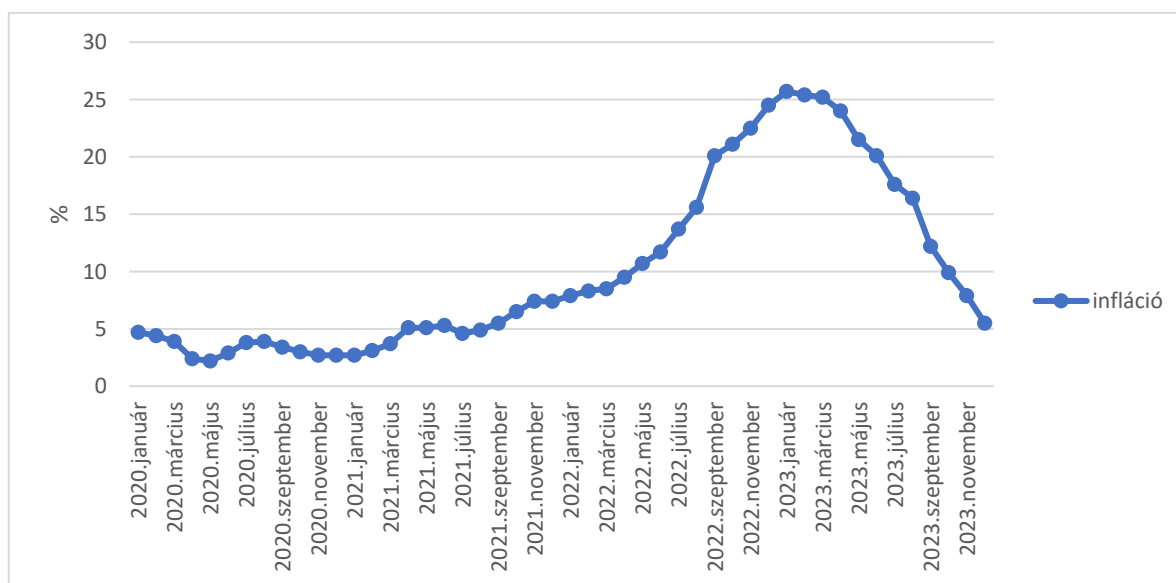
A lezárások feloldásával, a sérült ellátási láncok és a digitalizáció fejlődése miatti keresletnövekedés egyes nyersanyagárak jelentős emelkedését váltotta ki. A kereslet megnövekedése, a kínálat beszűkülése az infláció növekedését hozta magával. A tengeri szállítmányozás például Kína és Európa között tízszeresére drágult. Jelentős volt a nyersanyagok árának emelkedése, mely a korábban just-in time rendszerekre optimalizált

termelői egységek, a kockázatok optimalizálása miatti elvárt készletmennyiségének növekedéséhez köthető elsősorban.

A munkaerőpiac is jelentős átrendeződésen ment keresztül a járvány következtében, egyes szektorok a nyitást követően az elvesztett munkaerőt csupán bérnövelések árán tudták visszaszerezni, mely hosszú távon is érzékelteti hatását.

Az infláció emelkedésének tartósságáról különböző álláspontok ütköztek egymásnak. Az MNB 2021 tavaszán kifejezte, hogy tartós áremelkedésre számít és 2021 június 23.-án kamatemelési ciklust kezdett, elsőként az európai jegybankok közül, mely végül 2022 szeptemberében érte el csúcspontját 13%-on.

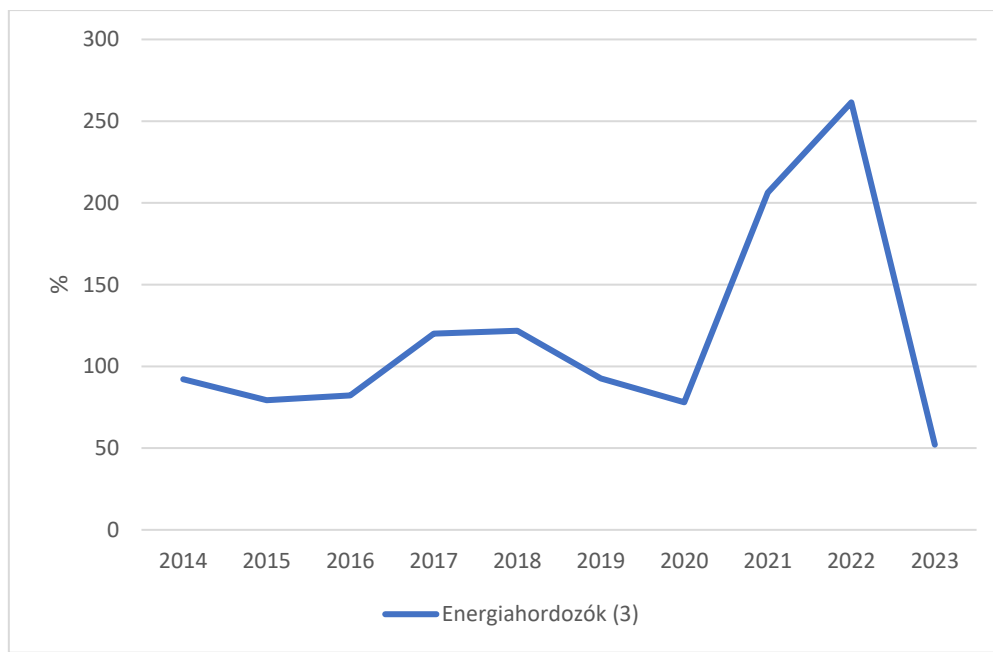
Kissé fékezte az infláció emelkedési ütemét a kamatemelés, de mint a 3. ábra mutatja nem tudta ellensúlyozni a 2021. második felében az energiahordozók felszökő árait. 2022 februárjáig mégis jogosan reménykedhetett mindenki, hogy 2022 végére az infláció visszatérhet az MNB toleranciasávjába.

3. ábra Az infláció alakulása Magyarországon 2020-2023 az előző év azonos időszakához képest Forrás: Saját szerkesztés KSH (2020-2023) adatok alapján (<http4>, 2024)

Az infláció harmadik hullámának kezdete 2022. február 24. az orosz-ukrán háború kitörése. Az invázió azonnali hatása volt, hogy megnövekedett a geopolitikai kockázat. Az arany, a dollár és egyéb menekülővaluták iránti kereslet megugrása miatti áremelkedése. A környező országok volatilis valutái rövid idő leforgása alatt jelentősen veszítettek értékükből. A forint értéke egy nap alatt 10 forintot esett az euróhoz és ennél is többet a dollárhoz képest. A háború és a következtében bevezetett szankciós csomagok az energiahordozók és Oroszország és Ukrajna által exportált nyersanyagok árának számottevő növekedését eredményezték. Az 1970-es évek

óta nem volt ilyen mértékű piaci sokk. A földgáz európai ára 2020 július és 2022 április közötti időszakban tizenötszörös emelkedést mutatott és ez a folyamatos áremelkedés 2023 márciusáig tovább folytatódott. A kőolaj esetében ennél kisebb emelkedés volt megfigyelhető, ára ezen időszak alatt ötszörösére drágult. A KSH adatai alapján a 4. ábra mutatja az energiahordozók árindexeit a 2014 és 2023 közti időszakban.

4. ábra A külkereskedelmi termékforgalom árindexei az energiahordozók tekintetében az előző évhez képest Forrás: Saját szerkesztés KSH(2014-2023) adatai alapján (http4, 2024)

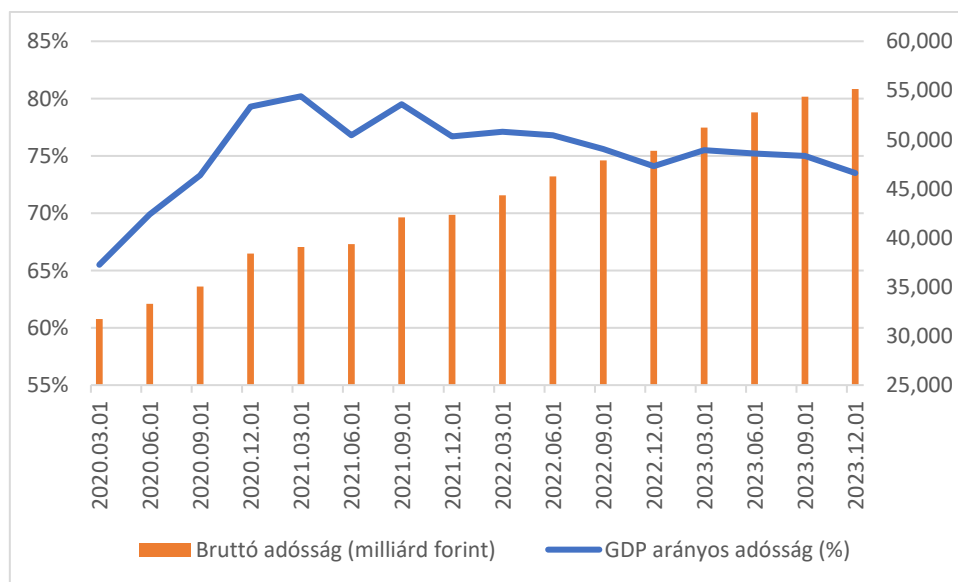
Az élelmiszerárak korábban elindult folyamatos emelkedésének újabb lökést adott a háború érintettjeinek kiesése. A két ország az olajos magvak exportjában is számottevő képviselő volt, a búza- és az árpaexport negyedét, a kukoricaexport 20%-át szolgáltatták világviszonylatban.

Az élelmiszerárak emelkedése két oknak volt köszönhető. Egyrészt 2022 nyarán a historikus átlag felett alakult a hőmérséklet, júliusban a havi középhőmérséklet 3,5 Celsius fokkal haladta meg az átlagot, míg a csapadékmennyiség jelentősen elmaradt attól. A hazai élelmiszerek árára ható, az aszály miatt kialakult inflációs nyomás jelentős volt. Augusztusban éves összehasonlításban az áremelkedés 33,6 százalékon alakult, melyen belül a feldolgozott élelmiszerek áremelkedése 40 százalék körüli volt, míg a feldolgozatlan élelmiszereké 24,4 százalék. Ez előtt az utolsó ilyen mértékű emelkedés a 2012-es gabonaválság idején volt megfigyelhető. Az aszályos években jelentkező árfelhajtó hatás jellemzően szinte azonnal begyűrűzik a hazai feldolgozatlan élelmiszerek árába. (MNB, Inflációs jelentés, 2022)

Az élelmiszerek áremelkedésének másik befolyásoló tényezője, viszont abszolút külkereskedelmi jellegű. Az inputtényezők árainak emelkedése jelentős hatással volt a kialakult

élelmiszerárakra. A kőolaj és a földgáz árát követte a műtrágya beszerzési ára is, mivel ennek alapvető költségeleme a földgáz, fő importőre pedig Oroszország. A nitrogén tartalmú műtrágyák közül a diammónium-foszfát, röviden DNP, világpiaci ára egy év leforgása alatt a háromnegyedével nőtt, míg a karbamid ára két év alatt majdnem négyszeresére emelkedett. A gazdálkodók választási lehetőség elé kényszerültek, vagy visszafogják a műtrágya felhasználásukat, amely a hozamok visszaeséséhez vezet vagy kifizetik a többletköltségeket. Mindkét opció az termények árának növekedését váltja ki. (Páll & Bakota, 2022)

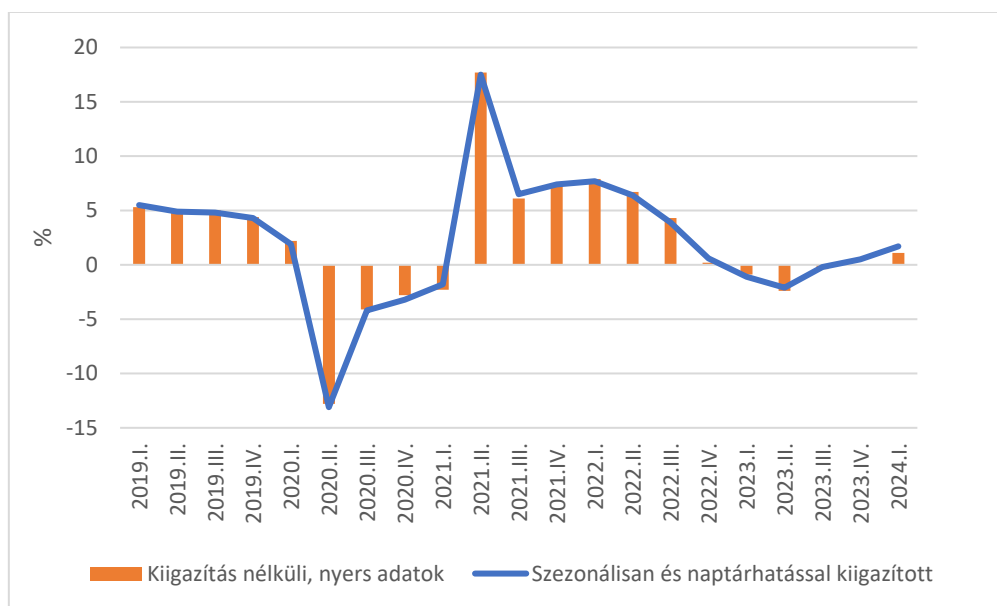
A koronavírus-járvány és a gazdasági válság hatásainak tompítását célzó intézkedések következtében 2020-ban a költségvetési hiány elérte a GDP 7,5 százalékát, ami az Európai Unió tagállamainak 6,7 százalékos átlagát nem haladta meg számottevően. Ezek részben a gazdasági visszaesés miatt elmaradt adójövedelmek, illetve a gazdaságpolitikai intézkedések költségei miatt keletkezett. A válságból való kilábalás során fennmaradt a költségvetési lazítás, mely a 2021-ben már jelentősen az átlag feletti költségvetési hiányt eredményezett. 2022-ben, az országgyűlési választások évében a lakosságnak juttatott transzferek, a nemzetközi ellátási láncokban keletkezett sérülések, a háború és a szankciók okozta világ gazdasági helyzet fenntarthatatlanná tette a laza fiskális politika folytatását, megkezdődtek a költségvetés kiigazításához szükséges lépések. A GDP mintegy 3%-át kitevő intézkedést fogantatosítottak a költségvetés kiigazítása érdekében.

5. ábra Az bruttó - a GDP arányos államadósság alakulása 2020 és 2023 között Forrás: Saját szerkesztés MNB, EUROSTAT (2020-2023) adatok alapján ([http2](#), 2024) ([http3](#), 2024)

Az 5. ábra a magyar államadósság növekedését szemlélteti 2020 és 2023 között.

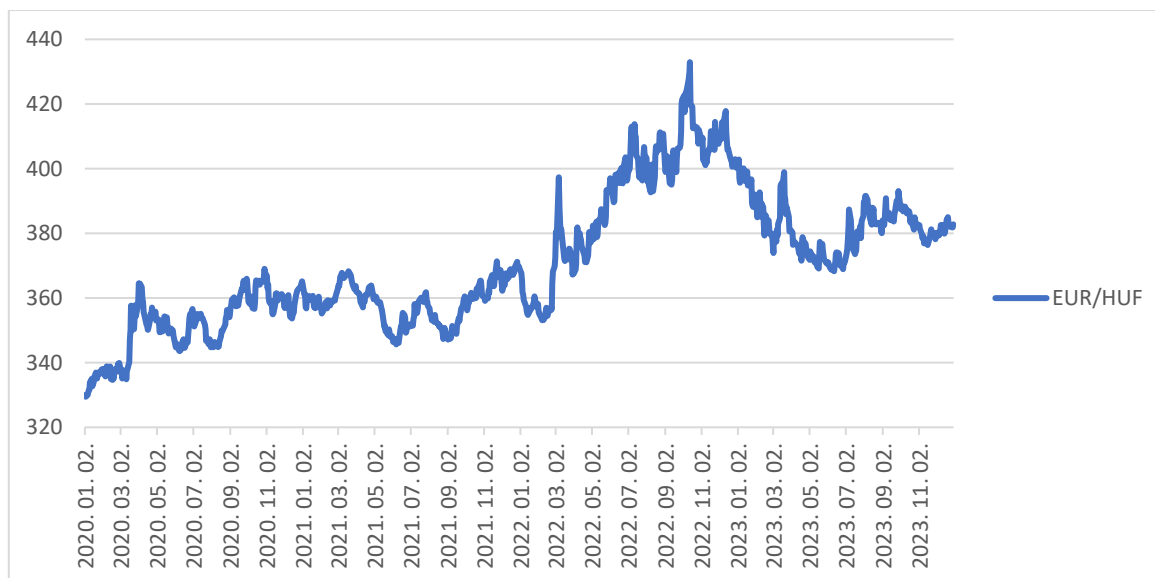
A gazdasági növekedés a Covid-válság utáni visszapattnás után, mint a világ nagy részén, úgy Magyarországon is gyors volt. A visszaesés után egy erős konjunktúra következett. 2021 közepére hazánk gazdasági teljesítménye elérte a 2019-es szintet, majd meghaladta azt. 2022 második negyedévétől pedig lassult a növekedési tendencia végül 2023 első negyedévére újra a gazdasági növekedés negatív tartományba lépett. A 2022. első félévi növekedés alapja a belső kereslet, a fogyasztás megugrása volt. A béremelkedések mellett a lakosságnak juttatott egyszeri transzferek hatásai érződtek, közel 1600 milliárd forinttal növelték a háztartások rendelkezésre álló jövedelmét, melynek közel 70%-át el is költötték az érintettek az év novemberéig. (MNB, 2022)

6. ábra A GDP negyedévenkénti volumenváltozása az előző azonos negyedévhez képest Magyarországon Forrás: Saját szerkesztés KSH (2019-2024) adatok alapján (<http4>, 2024)

A gazdasági lassulás a munkaerőpiacon nem érezte számottevően hatását, hosszú ideig 4% körül mozgott a munkanélküliségi ráta, majd 2023 második felétől indult lassú emelkedésnek. A bérek emelkedése a feszes munkaerőpiac következtében gyors ütemű maradt. A minimálbér emelés szintén hozzájárult a havi átlagkereset jelentős növekedéséhez.

Az infláció szempontjából nem elhanyagolható gazdasági jellemző a forintárfolyam alakulása, mivel jelentős mértékben hozzájárul az importon keresztül az árak alakulásához. A 7. ábra görbéjén megfigyelhető az első jelentős kilengés, mely a háború kirobbanásának hatását mutatja a forint árfolyamára. A júliustól decemberig tartó 400 forint feletti árfolyam látványosan kiemelkedik a 2020-2023 közötti időszak átlagából.

7. ábra EUR/HUF árfolyam 2020-2023 Forrás: Saját szerkesztés MNB (2020-2023) adatok alapján (http3, 2024)

2.4 A nem monetáris válságkezelés általános bemutatása Magyarországon

A 2022-ben a globálisan megfigyelhető inflációs felfutás lett az egyik fő gazdaságpolitikai kihívás. A fogyasztói árak emelkedését mind keresleti, mind kínálati oldali sokkok erősítették. A magas infláció, a magas és volatilis energiaárak és a háború okozta geopolitikai kockázatok megnövekedése, a stagfláció veszélyének erősödésével, vagyis a magas inflációs környezetben, magas munkanélküliséggel párosuló recesszió kialakulásának lehetőségével jártak. A szigorú monetáris politikai intézkedéseken felül a politikai döntéshozók az infláció leszorítása mellett számos feladatot kellett megoldaniuk. A gazdasági szereplőket meg kellett védeniük a költségsokkok negatív hatásaitól, fenn kellett tartaniuk a pénzügyi stabilitást és a költségvetés egyensúlyát.

A költségvetési politika legnagyobb kihívásai közé tartozik a magasabb megélhetési költségek kezelése, a katonai kiadások növekedése és az energetikai átállás elősegítése. Ezen kihívásoknak az EU-n belüli tagállamok számos nem jegybanki antiinflációs lépéssel próbáltak megfelelni. A Közszerológiai Egyetem munkatársai (Czeczeli, 2023) nyolc csoportba gyűjtötték az EU országaiban ezeket a költségvetési és szabályozási lépéseket, az infláció leszorításának céljával 2022-ben fogantatosított intézkedéseket. Ezt 1. táblázat foglalja össze.

	Üzemanyagár-szabályozás	Energiaár-szabályozás	Élelmiszerár-szabályozás	Kamat- és bérkorlátozás	Adózással kapcsolatos intézkedések	Árkompenzáció	Egyszeri juttatás	Kereslet és kínálat alakítása
Ausztria		X			X	X	X	X
Belgium		X			X		X	
Bulgária	X	X			X	X		
Ciprus	X	X			X	X		
Csehország		X					X	
Dánia					X	X	X	X
Észtország					X			
Finnország		X			X			X
Franciaország	X	X						X
Görögország	X		X		X	X	X	
Hollandia	X	X			X		X	
Horvátország	X	X	X		X		X	
Írország	X	X					X	
Lengyelország	X	X				X		
Lettország	X	X						
Litvánia		X				X		
Luxemburg	X			X	X			
Magyarország	X	X	X	X	X			X
Málta	X	X						X
Németország	X	X			X		X	X
Olaszország	X	X			X		X	
Portugália	X				X	X	X	X
Románia		X				X		X
Spanyolország	X	X			X	X		X
Svédország					X			
Szlovákia		X			X		X	
Szlovénia							X	

1. táblázat Az EU-tagországok nem jegybanki antiinflációs intézkedései Forrás: (Czeczeli, 2023) gyűjtése alapján saját szerkesztés

Mint látható az intézkedéscsoportok két fő kategóriába sorolhatók, az első négy valamilyen típusú árszabályozást jelent, míg a második négy az infláció terheinek enyhítésére létrehozott intézkedést takar. A 27 ország közül a legtöbb szabályozási csoportban Magyarország vezetett be valamilyen mértékű szabályozást, de közel sem hazánk az egyetlen, aki élt ezekkel a lehetőségekkel.

Magyarországon 2021.11.15.-én került bevezetésre az üzemanyagár-stop, 480 Ft/liter áron rögzítették a benzin és a gázolaj maximális kiskereskedelmi árát. Ez az intézkedés két későbbi időpontban módosult, 2022 májusában a fellendülő benzinturizmus miatt az intézkedést a

magyar rendszámú autókra limitálták, júliustól pedig a céges járművek kizárására került sor. Az fellépő ellátási gondok miatt 2022 decemberében megszüntették az intézkedést.

Az energiaár szabályozás hazánkban nem újkeletű intézkedés 2014 óta fenn áll a „rezsicsökkentési” program, mely meghatározta a villamos energia és a földgáz fogyasztói árát. 2022 augusztusában a robbanásszerű energiaárrobbanás miatt fenntarthatatlanná vált, ezért felhasználási helyenként maximalizálták az intézkedés hatályát és a limit feletti fogyasztást piaci áron számlázták ki az érintetteknek. A nagycsaládosok további mennyiségi ártámogatást kaptak.

Magyarország kormánya 2022.02.01.-től hat alapvető élelmiszer árát határozta meg a 2021.10.15.-ei szinten először 90 napra. Ezt többször is meghosszabbították, majd 2022.11.10.-től további két tétellel egészítették ki. Kivezetésükre 2023.08.01. került sor.

Sajátos intézkedéseink között van a kamatstop, mely 2022.11.15.-től a legfeljebb 5 éves kamatperiódusú nem kamattámogatott jelzáloghitelek mellett a kis és középvállalkozások változó kamatozású hiteleire is kiterjedt. Az érintett jelzáloghitelek esetében az alkalmazott referencia kamatláb mértékét a 2021. október 27.-én érvényes értéken maximalizálta. A kkv-k kamatstopja 2024. április 1-jéig tartott, míg a lakossági kamatstop jelenleg is érvényben van, előreláthatólag 2024. december 31.-ig.

Az Unión belüli adózással kapcsolatos intézkedések két nagy csoportba sorolhatók. Az egyik, a népesebb csoport, az adócsökkentéssel, ÁFA kulcs mérséklésekkel az élelmiszer-, az energia- és az üzemanyagárak csökkentését célozta meg. A másik csoport meghatározott szektorok vállalatainak növelte az adóterhét, jellemzően az energetikai vállalatokra és a bankszektorra vonatkozóan. Magyarország ebben a kategóriában is kitűnik, mivel a kormány által 2022-ben kivetett extraprofitadó a bankokra, biztosítókra, gyógyszergyártókra energiaipari és kereskedőcégekre, a telekommunikációs vállalatokra, a légitársaságokra és a kereskedelmi láncokra is kiterjed. Apróbb módosítások keletkeztek az érintettek körében és érintettségük mértékében ezidáig. Az extraprofitadók várhatóan 2025. január 1.-ig velünk maradnak.

3 ALKALMAZOTT MÓDSZEREK

A szakirodalmi áttekintésben az infláció mérésének technikáit, a legfontosabb gazdasági faktorok összefüggéseit vettem számba. A magyar gazdasági helyzet mutattam be, az MNB és a KSH által közölt adatok segítségével, és a nem monetáris válságkezelés más országok által alkalmazott módszereit ismertettem. Megalapozva az általam lefolytatott elemzést, mely az élelmiszerár-maximalizálás nyomán kialakult helyzettel foglalkozik. Vizsgálatomban két különböző perspektívából szemlélve tekintem át a hatásokat.

Az első megközelítés gazdasági. Ebben a részben az Agrárinformációs Portál, Piaci Árinformációs Rendszer és az Eurostat adatait -a V4-ek, Románia, és az EU 27 tekintetében- felhasználva veszem sorra az élelmiszerár-ármeghatározás következményeit.

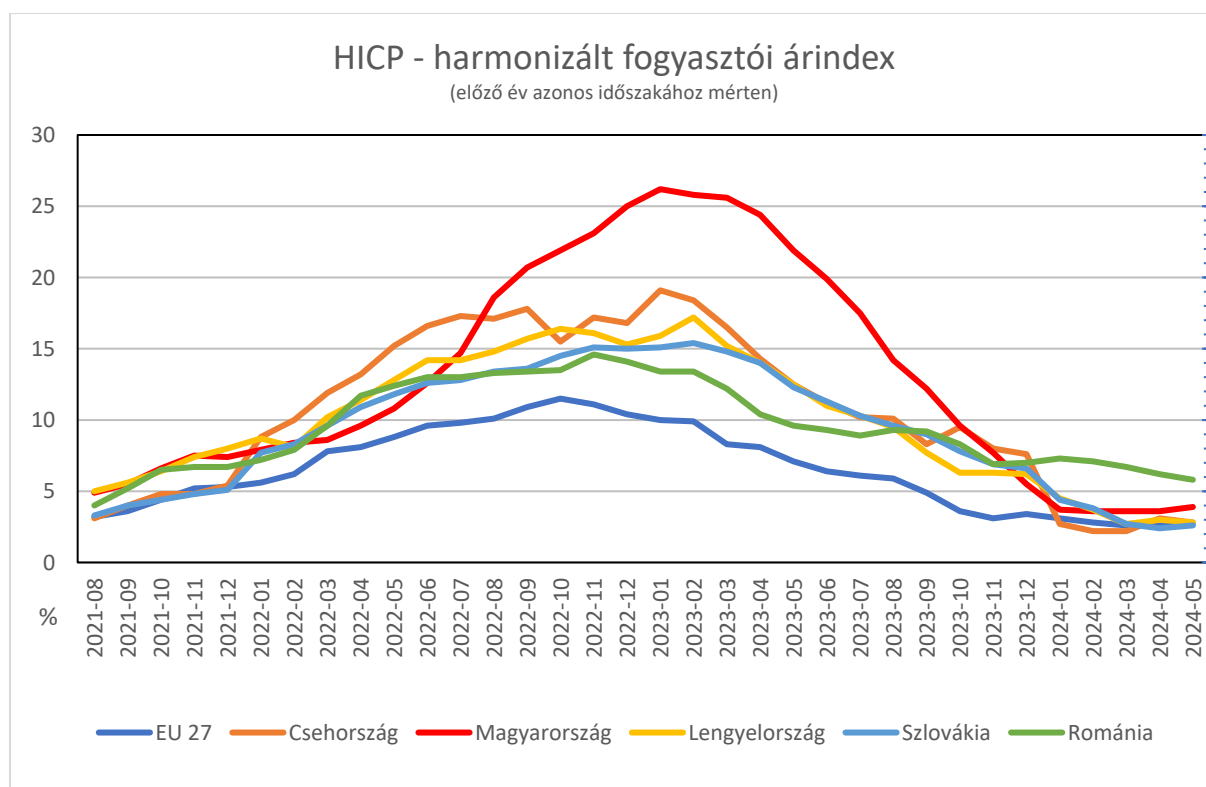
A második megközelítéshez egy általam készített kérdőíves felmérést használok, melyben a kitöltők kormányzati intézkedésekhez való hozzáállását, érzéseit, gondolatait gyűjtöttem össze. A kérdőív 18 feleletválasztós és két kifejtős kérdésből áll. A feleletválasztós kérdések négy fő témakör szerinti csoportba rendezhetők, mely témakörök a kitöltők legfontosabb paramétereit, az általános gazdaságpolitikairól alkotott véleményüket, az élelmiszerárak maximalizálásának hatásait és az infláció érzékelését foglalják magukban. Ezeket kiegészítve az utolsó két, kifejtős kérdéssel melyek segítségével a kitöltők lehetőséget kaptak, hogy kiegészíthessék az adatokat és megfogalmazhatták kimondatlan gondolataikat a vizsgált intézkedés kapcsán.

A kérdőívet a Facebook segítségével juttattam el a kitöltőkhöz. A kitöltők száma 101. A teljes kérdőív és a rá adott válaszok a szakdolgozat mellékletét képezik.

4 EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

4.1 Gazdasági adatok elemzése

A 2022 elején jelentősen gyorsuló infláció a magyar Kormányt is válaszlépésre sarkallta. A lakossági energiaárak, ekkor már 10 éves múltra visszatekintő árszabályozása mellett a rendkívüli körülmények miatt 6 alapvető élelmiszer árát szabályozták rendeleti szinten. A Kormány a hatósági árak bevezetésekor két célját hangoztatta, az infláció féken tartását és a magyar emberek védelmét az inflációval szemben. A 8. ábra harmonizált fogyasztói árindexet mutatja 2021 augusztusától 2024 májusáig, ezen megfigyelhető a 2022 februárjáig terjedő szakaszán a globális infláció mértéke, mely időszak alatt a magyar adat a kiválasztott országok árszínvonal növekedését követi. A rendelet életbelépése utáni rövid időszakban látható az intézkedés pozitív hatása az árindexre.

8. ábra HIPC- harmonizált fogyasztói árindex Forrás: EUROSTAT adatok alapján saját szerkesztés (<http2>, 2024)

2022.02.01-jével életbe lépő 6/2022. (I.14.) kormányrendelet 6 alapvető élelmiszer árát rögzítette első ízben 2022. május 1.-ig. Ezt hatszor hosszabbították meg, általában 3 hónapos intervallumonként és két jelentősebb módosítást hajtottak végre, melyre a későbbiekben térek ki. A rendelet a bruttó kiskereskedelmi árakat a 2024. október 15.-én alkalmazott árakon

rögzítette. A mennyiséget, amelyet árusítani köteles a kiskereskedő a 2021. évi átlagos napi mennyiségben határozta meg. A rendeletet által érintett élelmiszereket a 2. táblázat tartalmazza.

1	kristálycukor (fehér cukor)
2	búzafinomliszt BL 55
3	finomított napraforgó étolaj
4	házi sertés comb (ideértve a csontos, bőrös, filézett, darabolt, szeletelt vagy darált formában, akár előrecsomagolva, akár anélkül történő értékesítést is, frissen, hűtve, fagyasztva)
5	csirkemell, csirkefarhát – hát, egyben vagy külön far és szárnyvég (ideértve a csontos, bőrös, filézett, darabolt, szeletelt vagy darált formában, akár előrecsomagolva, akár anélkül történő értékesítést is, frissen, hűtve, fagyasztva)
6	ultra magas hőmérsékleten hőkezelt, 2,8% tömegszázalék zsírtartalmú tehéntej

2. táblázat Hatósági áras termékek Forrás: 2. melléklet (6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet, 2022) saját szerkesztés

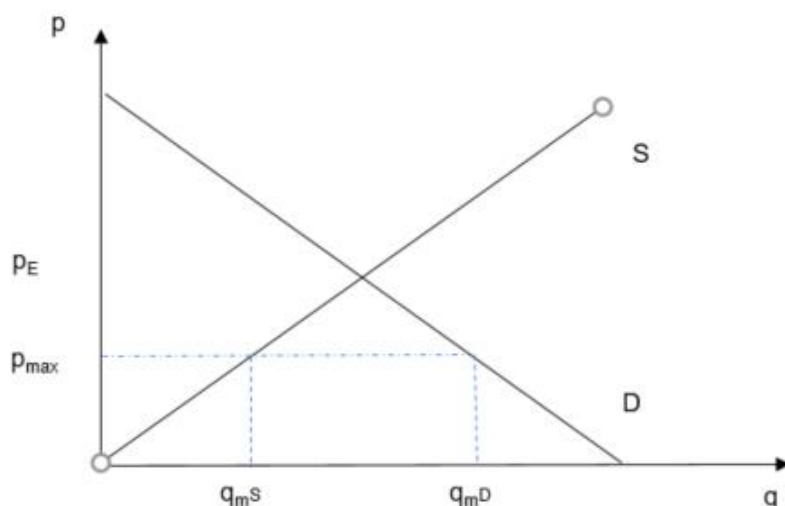
Az első módosításkor, 2022.11.20-tól további két termék került a rendelet hatálya alá. E termékek árait a 2022. szeptember 30.-ai bruttó kereskedelmi árhoz rögzítették. A rendeletmódosítás által érintett termékeket a 3. táblázat tartalmazza.

1	Friss tojás, héjában a Gallus domesticus fajhoz tartozó szárnyasokból (kivéve a keltetésre szánt, megtermékenyített tojás)
2	Étkezési burgonya, kivéve újbungonya

3. táblázat Hatósági áras termékek 2024.11.20.-tól Forrás: 2. melléklet (6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet, 2022) saját szerkesztés

Az ármaximalizálás első következménye, mely a mikroökonómia tankönyvi példája szerint fel is lépett, hogy áruhiány alakult ki. A 9. ábra segít áttekinteni az árak szabályozásának következményeképpen fellépő áruhiány kialakulásának okát.

A fogyasztói viselkedést nem önmagában az árak számszerű csökkenése befolyásolta, a kereslet ennél nagyobb mértékben növekedett. A termékek árai viszonyítva a helyettesítő termékeikhez jelentősen csökkentek, a hosszú távú inflációs várakozások emelkedtek, a rendeleti szabályozás pedig mindig csupán a következő rövid időszakra garantálta az árakat. Ezen információkhoz hozzátéve, hogy az első ízben ármaximalizálás hatálya alá vont termékek, hosszú minőségmegőrzési idővel rendelkeztek, a keresletet nem csupán az aktuális fogyasztás, hanem a tartalékolásra törekedés is fűtötte

9. ábra Kereslet-kínálat saját szerkesztés

A kereskedők a készletek felhalmozása miatti vásárlás visszaszorítására mennyiségi korlátozásokat vezettek be. Kezdetben csak egyes áruházláncok határoztak meg a személyenként maximálisan megvásárolható mennyiséget, később folyamatosan csatlakozott a minden élelmiszerlánc, a mennyiségeket pedig csökkentették. A 4. táblázat mutatja a 2022 novemberben érvényben lévő kiskereskedelmi egységek által meghatározott személyenként értendő mennyiségi korlátozásokat.

	Aldi	Penny	Spar	Tesco	Lidl	CBA
kristálycukor	5 kg	2 kg	2 kg	2 kg	5 kg	2 kg
búzafinomliszt BL 55	5 kg	2 kg	5 kg	2 kg	5 kg	5 kg
finomított napraforgó étolaj	3 l	2 l	2 l	2 l	3 l	4 l
sertés comb	5 kg	3 kg	13 kg	4 kg	Nincs	2 kg
csirkemell	2 kg	3 kg	3 kg	2 kg	3 kg	2 kg
ultra magas hőmérsékleten hőkezelt, 2,8%	6 l	6 l	12 l	3 l	6 l	2 l
tojás	36 db	10 db	Nincs	30 db	30 db	10 db
burgonya	10 kg	5 kg	Nincs	5 kg	5 kg	8 kg

4. táblázat Mennyiségi korlátozások 2022.11.17. Forrás: (Metropol, 2022) saját szerkesztés

Nagyban befolyásolta a hiányok kialakulását, hogy mennyi termék helyettesítő terméke lehetett a hatásági áras termék. Az ultra magas hőmérsékleten hőkezelt, 2,8% tömegszázalék zsírtartalmú tehéntej esetén a hatásági árak fennállása során folyamatos termékhiány volt tapasztalható. Ezt azért érdemes számításba venni, mert lényeges különbséget generálhat a mért és az érzékelt infláció között.

A 2,8 %-os UHT tej esetében a többi kapható tehéntej árérzékeny fogyasztói preferálni kezdték a korábban olcsóbb hűtött és az alacsonyabb zsírtartalmú tejek helyett a maximalizált-árú, jóval olcsóbb áron elérhető 2,8%-os UHT tejet. Az 5. táblázat mutatja az UHT tejek kiskereskedelmi

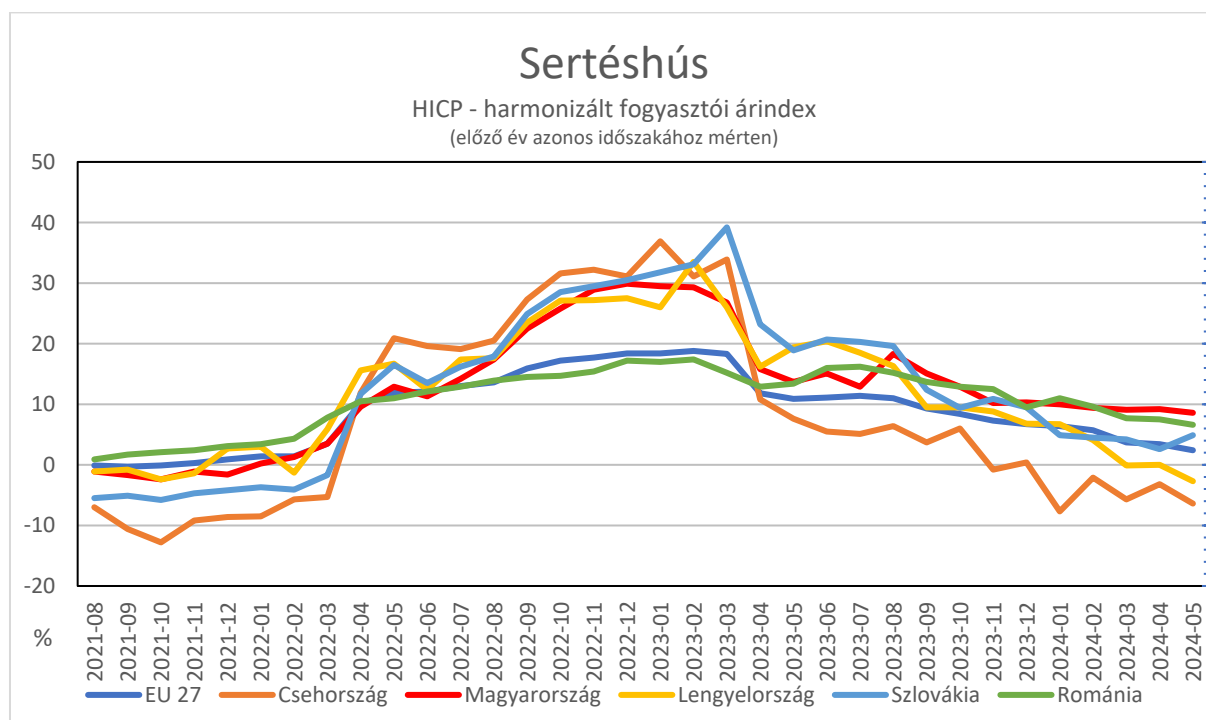
árának változását. Ezekből a kiemelt időponthoz tartozó fogyasztói árból látható, hogy a nem hatósági áras tehéntej ár a rendelet fennállása alatt jelentősen növekedett, az 1,5%-os UHT tej esetében például több mint a duplájára.

Élelmiszer-kiskereskedelem fogyasztói árak	2021.10.15	2022.02.01	2023.02.01
UHT tej (1.5 % gyártói márka)	274 Ft	325 Ft	599 Ft
UHT tej (2.8 % gyártói márka)	294 Ft	309 Ft	319 Ft

5. táblázat UHT tejek kiskereskedelmi fogyasztói árai Forrás: Agrárinformációs Portál (<http1>, 2024) saját szerkesztés

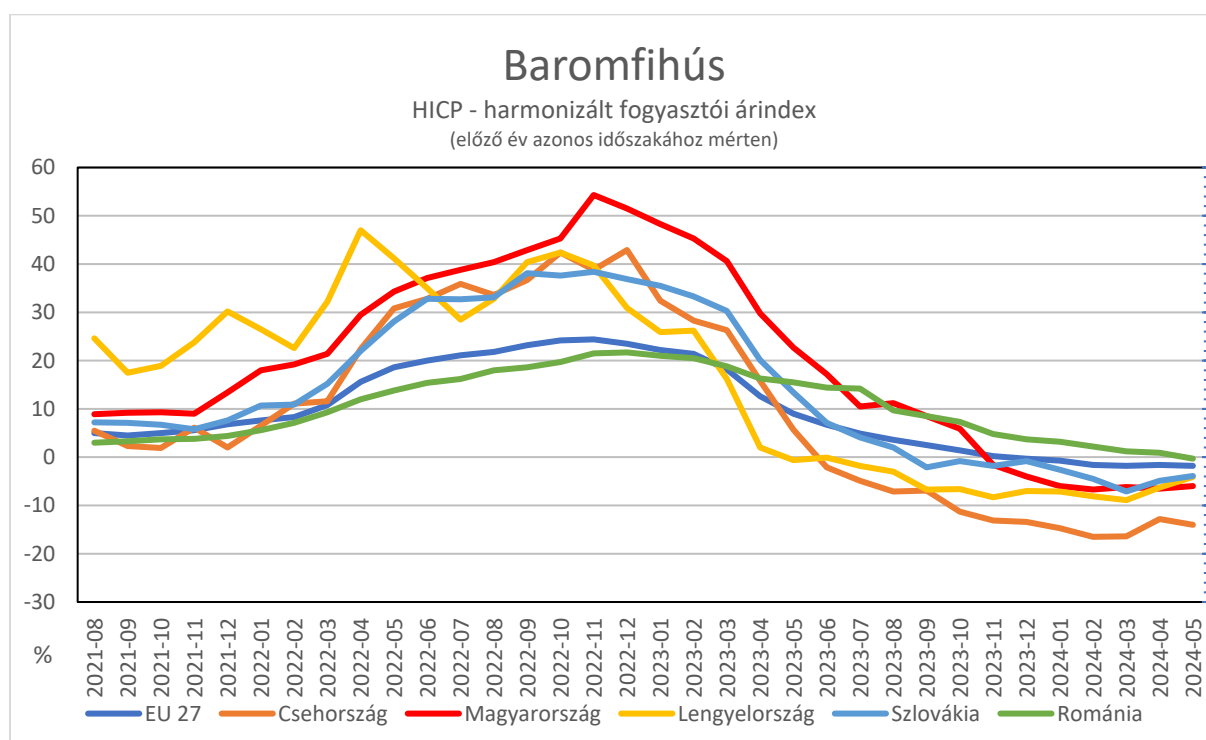
A második változtatása a rendeletnek a kialakult hiányok miatt keletkezett. 2023.01.12.-től életbe lépő módosítás szerint a 2/A. § c pontja szerint a kiskereskedő köteles készletét szükség esetén a meghatározott mennyiség kétszeresének mértékéig tartani és ezt áruhiány kialakulása esetén a vásárlók számára elérhetővé tenni.

A hatósági árak bevezetése a kereskedők számára kedvezőtlen helyzetet teremtett. A rendeletnek való megfelelés miatti egyes termékeken jelentkező profitvesztés, egy profitorientált vállalat számára nem átvállalható. A kereskedők ennek folyományaként a profitcélok elérése érdekében más termékek áraiba kényszerültek beépíteni ezt a veszteséget. Egyes termékek esetében a termékcsoportjaiba tartozó termékek áraiba, már a termelői szinten beépültek az egyes termékeken nem realizálható költségek. Ennek jó példája a húsok eladási árának változása.

10. ábra Sertéshús harmonizált fogyasztói árindex Forrás: EUROSTAT saját szerkesztés (<http2>, 2024)

A 10. ábra a sertéshús harmonizált fogyasztói árindexét mutatja Magyarország, Csehország, Lengyelország, Szlovákia, Románia és az EU 27 tekintetében. A grafikonon látható, hogy a magyar sertéshús fogyasztói árát a környező hasonló gazdasági helyzetű országok szintjére sikerült csupán mérsékelni. A 11. ábra által szemléltetett baromfihúsra vonatkoztatott harmonizált fogyasztói árindex esetében még 5-10 százalékkal meg is haladtuk a többi ország árváltozásának mértékét.

11. ábra Baromfihús harmonizált fogyasztói árindex Forrás: EUROSTAT saját szerkesztés (<http2>, 2024)

A más termékek áraiba beépülő veszteségekkel két fő probléma merül fel. Az egyik az árképzés és annak megvalósulásának folyamatában keresendő. Az árváltoztatás önmagában költséges folyamat. Az árazás íratlan szabályainak betartása miatt pedig további árfelhajtó hatások jelentkeznek. Egy adott termék árának megváltoztatásának költségei, az úgynevezett menüköltségek mindenképpen fellépnek. Az árak meghatározásánál használt preferenciák, például a 9-esre végződő árak kedvezősége okozza, hogy amikor egy adott költséget beépítenek az árakba azok kissé megemelkedve fognak ténylegesen realizálódni.

A másik fő probléma az az alapvetés, hogy az árak nem tökéletesen rugalmasak, lefelé merevek. Ebből következik, hogy azok az árak, amelyek a veszteségek elosztatása után elfogadottá válnak a kiváltó okok megszűnésével nem térnek vissza a kiinduló pontra, hanem ugyanazon a szinten stabilizálódnak. Ennek legfőbb oka, hogy amennyiben a beépített költségek elaprózva terülnek el egy széles termékskálán az árak visszaállításának pluszköltsége önmagában

indokolhatja az árak fenntartását. Ennek következtében a hatósági árazás által kiemelten kezelt termékek árainak piaci árakra való visszaállásán kívül más termékek ára nem mérséklődött. Tehát az az egységnyi infláció, melynek fellépését a rendelet megakadályozta, más termékek áraiba beépülve teljes mértékben realizálódott és amennyiben nem már megszűnt kínálati sokk okozta az áremelkedést, tehát a kivezetéskor fentállt az inflációs hatás, kivezetéskor hozzá is adódott a már kialakult árszínvonal növekedéshez, tehát tulajdonképpen az intézkedés hosszútávon inflációnövelő hatással bírt.

Kimondható tehát, hogy az első megfogalmazott cél nem teljesült. Az intézkedés nem csökkentette az inflációt.

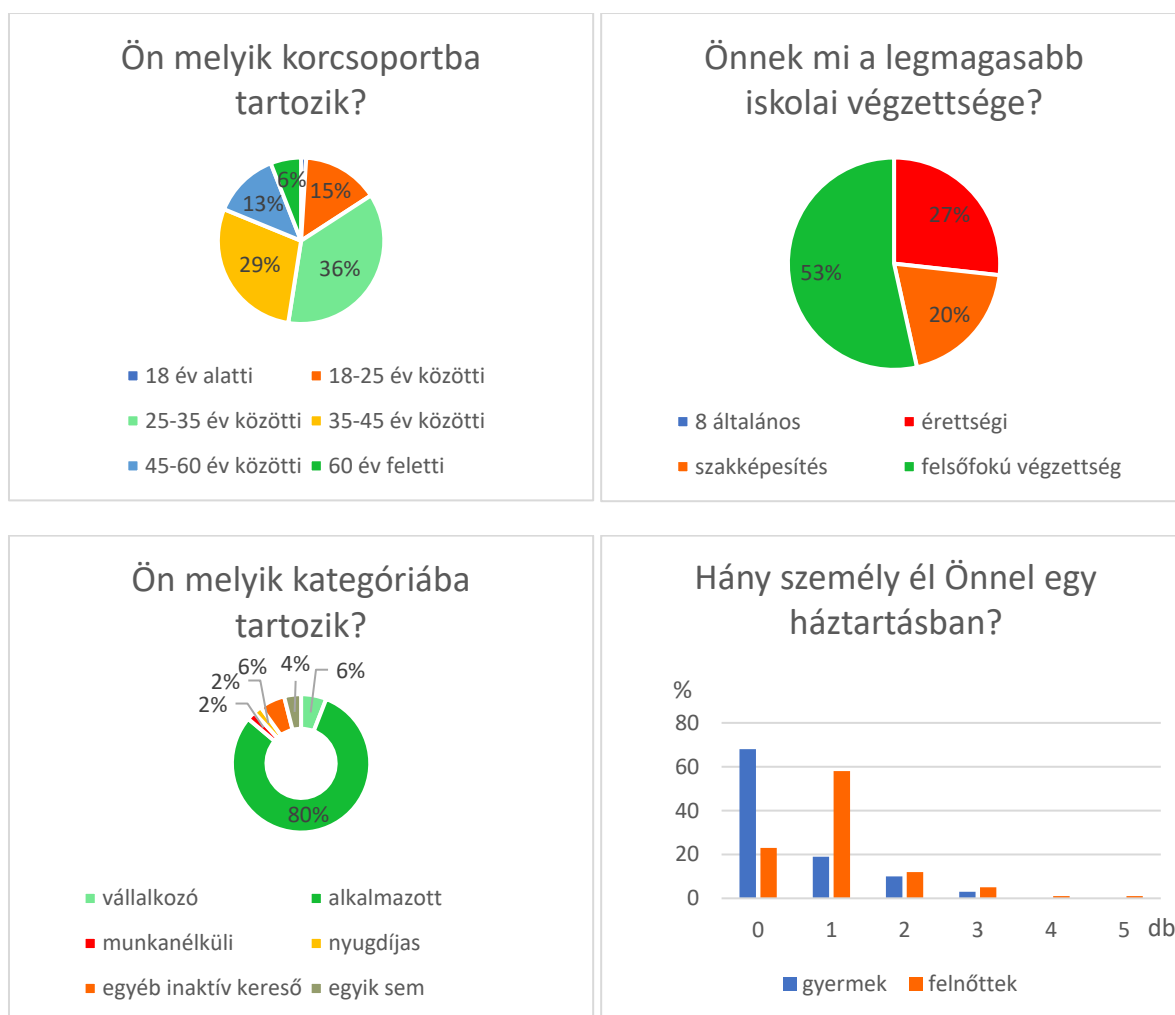
4.2 A kérdőív válaszainak elemzése

A Kormány az intézkedéshez megfogalmazott második célja a magyar emberek védelme az inflációval szemben. Ennek eredményességének vizsgálatához egy kérdőív segítségét veszem igénybe, melyben a környezetemben élők a kormányzati intézkedésekhez való hozzáállását, érzéseit, gondolatait gyűjtöttem össze. A kérdésekre adott válaszokat négy fő csoportba rendezve elemzem. Ezek a csoportok az alábbi témaköröket foglalják magukban, a kitöltők legfontosabb paramétereit, az általános gazdaságpolitikairól alkotott véleményüket, az élelmiszerárak maximalizálásának hatásait és az infláció érzékelését foglalják magukban. Végül az utolsó két kérdésre adott válaszokat mutatom be kiemelve a legfontosabb felmerült gondolatokat.

4.2.1 A kitöltő személyekre vonatkozó adatok

- 4.2.1.1 1/20 Ön melyik korcsoportba tartozik?
- 4.2.1.2 2/20 Önnek mi a legmagasabb iskolai végzettsége?
- 4.2.1.3 3/20 Ön melyik kategóriába tartozik?
- 4.2.1.4 4/20 Hány 18 év alatti él Önnel egy háztartásban?
- 4.2.1.5 5/20 Saját magát is beleszámítva hány 18. életévét betöltött személy él Önnel egy háztartásban?

A kitöltőkről elmondható, hogy átlagosan 25 és 45 év közöttiek, minimum érettségivel vagy szakképesítéssel rendelkeznek. Jellemzően alkalmazottként végzik munkájukat. 68 százalékuk nem nevel gyermeket, 23 százalékuk pedig egyedül él. A kitöltők között nem található olyan egyén, aki csak gyermekével vagy gyermekeivel él együtt. A két és három gyermeket nevelők háztartásaiban minden esetben két 18 év feletti van jelen. Ezen adatokat a 12. ábra foglalja össze.

12. ábra 1/20, 2/20, 3/20, 4/20, 5/20 kérdések válaszai saját szerkesztés

4.2.2 A gazdaságpolitika megítélése

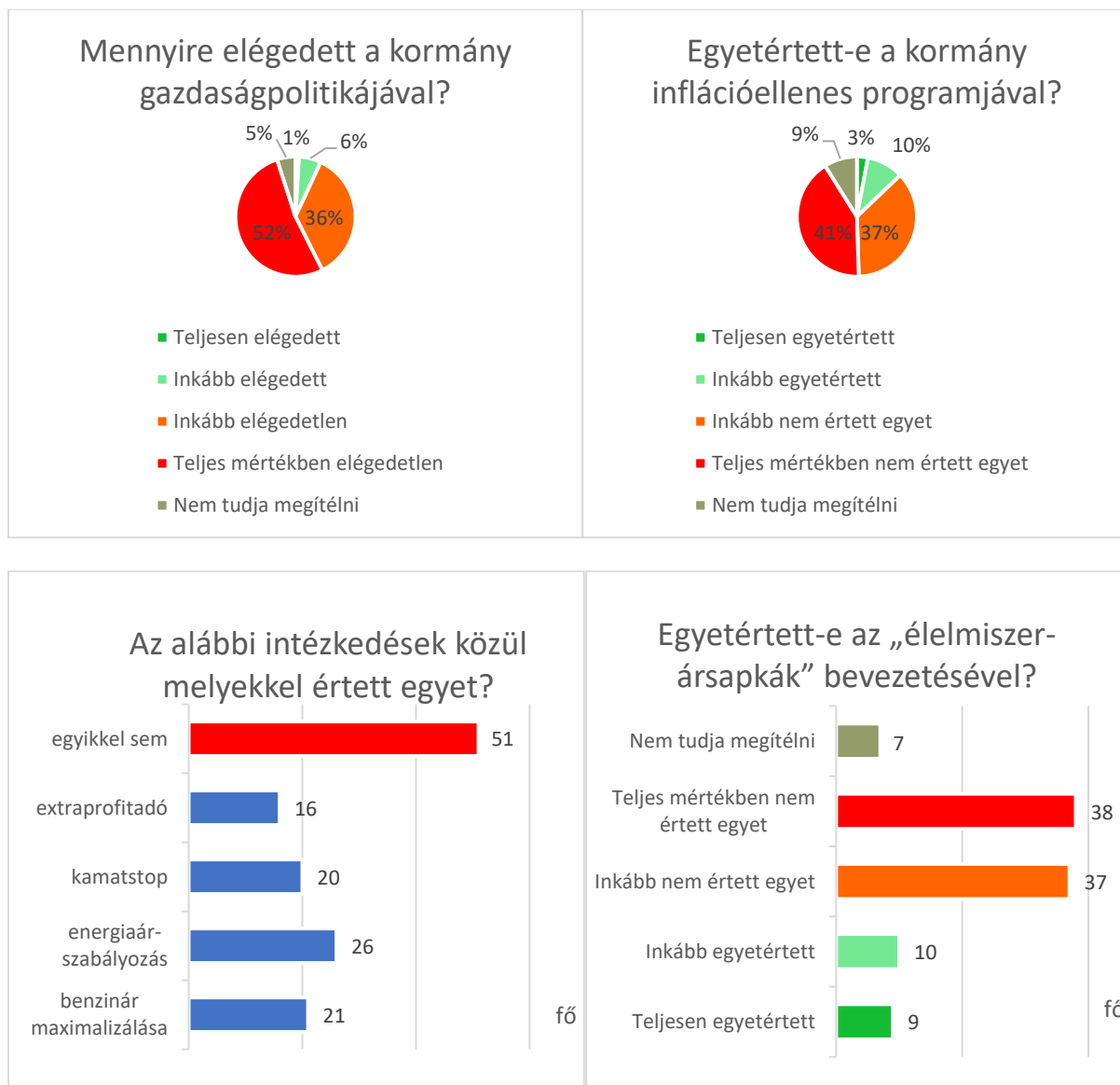
4.2.2.1 7/20 Mennyire elégedett a kormány gazdaságpolitikájával?

4.2.2.2 8/20 Egyetértett-e a kormány inflációellenes programjával?

4.2.2.3 9/20 Az alábbi intézkedések közül melyekkel értett egyet?

4.2.2.4 10/20 Egyetértett-e az „élelmiszer-ársapkák” bevezetésével?

A következő négy kérdés a kitöltők körében a gazdaságpolitika megítélését hivatott bemutatni az adott időszak tekintetében. A kérdésekre adott válaszok összegzését a 13. ábra tartalmazza.

13. ábra 7/20, 8/20, 9/20, 10/20 kérdések válaszai saját szerkesztés

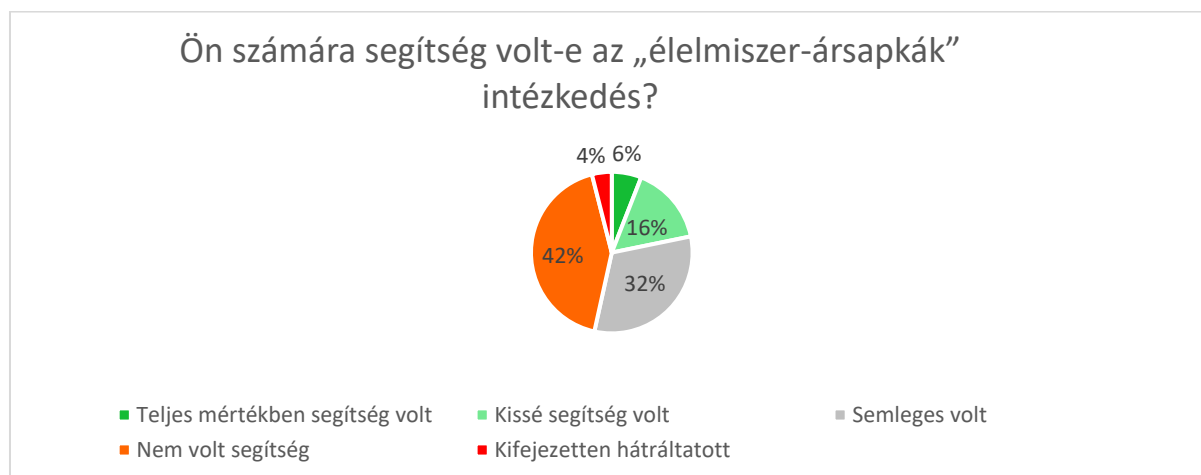
A kérdőív azon kérdésére, hogy elégedettek-e a kormány gazdaságpolitikájával, 89-en válaszoltak nemmel, 7-en igennel és további 5 fő úgy gondolja, nem tudja megítélni ezt. Az inflációellenes programról a megkérdezettek ennél pozitívabban vélekedtek. 79-en válaszolták, hogy nem értenek egyet a programmal. Az egyetértők száma itt már 13, míg azok, akik úgy vélekednek, nem tudják megítélni 9-en voltak.

Az adott intézkedések tekintetében a kitöltők közül 16-an értettek egyet az extraprofitadó bevezetésével, a kamatstoppal 20-an, a benzinár-maximalizálásával 21-en. A legelfogódottabb intézkedés pedig az energiaárak szabályozása volt, 26 fő jelölte, hogy egyetértett az intézkedéssel. A megkérdezettek közül 51-en egyik intézkedéssel sem értettek egyet. A kitöltők 11 százaléka két intézkedést, 7 százaléka hármat, 2 százaléka pedig négyet jelölt meg.

Az ársapkák bevezetésével 19 kitöltő értett egyet. Ez az mutatja, hogy a kitöltők közt az intézkedés elfogadottsága alatta marad a kamatstop, az energiaár-szabályozás és a benzinár meghatározás elfogadottságához képest, a megemlített intézkedések közül egyedül az extraprofitadóval értettek egyet kevesebben. A kitöltők 74 százaléka nem értett egyet az élelmiszerárak maximálisával.

4.2.3 Az élelmiszerár szabályozás hatásai

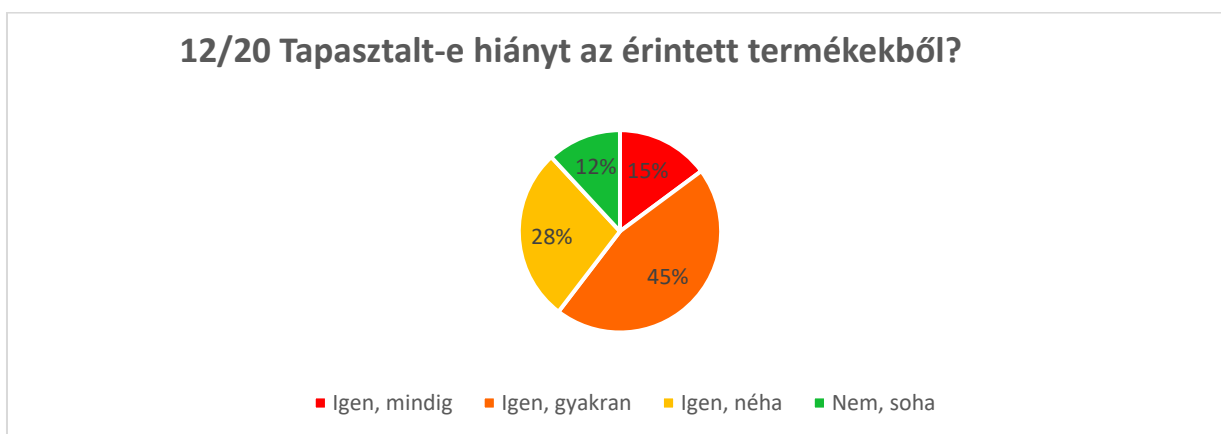
4.2.3.1 11/20 Ön számára segítség volt-e az „élelmiszer-ársapkák” intézkedés?

14. ábra 11/20 kérdés válaszai saját szerkesztés saját szerkesztés

Mint a 14. ábra mutatja a kitöltők 6 százaléka nyilatkozott úgy, hogy teljes mértékben segítség volt az élelmiszerár maximalizálás, további 16 százalék érezte, hogy kissé segítséget nyújtott számára. Ez az arány magasabb, mint azok aránya, akik egyetértettek a bevezetéssel, tehát azok közül, akik ellenezték az intézkedés bevezetését is kerültek ki olyanok, akik segítségnak érezték ezt az intézkedést. 32 százalék mondta, hogy semleges volt számára az intézkedés. 42 százalék pedig úgy fogalmazott, hogy nem volt segítség számára. A kitöltők 4 százaléka úgy érezte kifejezetten hátráltatta az élelmiszerárak maximalizálása. Ezen válaszokból kimondható, hogy míg az egyének ötöde előnyhöz jutott, addig csupán 4 százalék érezte olyan mértékben negatívnak a jelentkező hatásokat, melyek nem ellensúlyozták számukra a pozitív hozamokat.

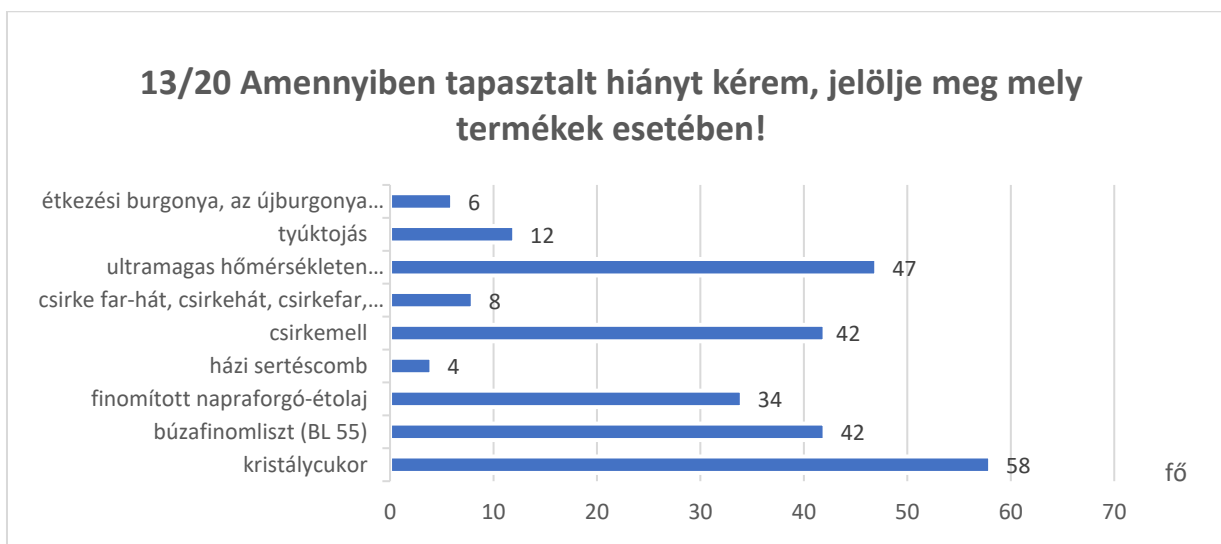
4.2.3.2 12/20 Tapasztalt-e hiányt az érintett termékekből?

15. ábra 12/20 kérdés válaszai saját szerkesztés

A 15. ábra szemlélteti arra a kérdésre adott válaszokat, hogy a kitöltők tapasztaltak-e áruhiányt a boltokban az érintett termékekből. A kitöltők összesen 12 százaléka nyilatkozta, hogy soha nem találkozott üres polcokkal az üzletekben az ármeghatározott termékek vonatkozásában, további 28 százalék csupán néha. Míg a válaszadók 45 százaléka gyakran nem találta meg a keresett termékeket a boltokban. 15 százalék pedig úgy érzekelte soha nem sikerült minden érintett termékhez hozzájutnia, amihez szeretett volna.

4.2.3.3 13/20 Amennyiben tapasztalt hiányt kérem, jelölje meg mely termékek esetében!

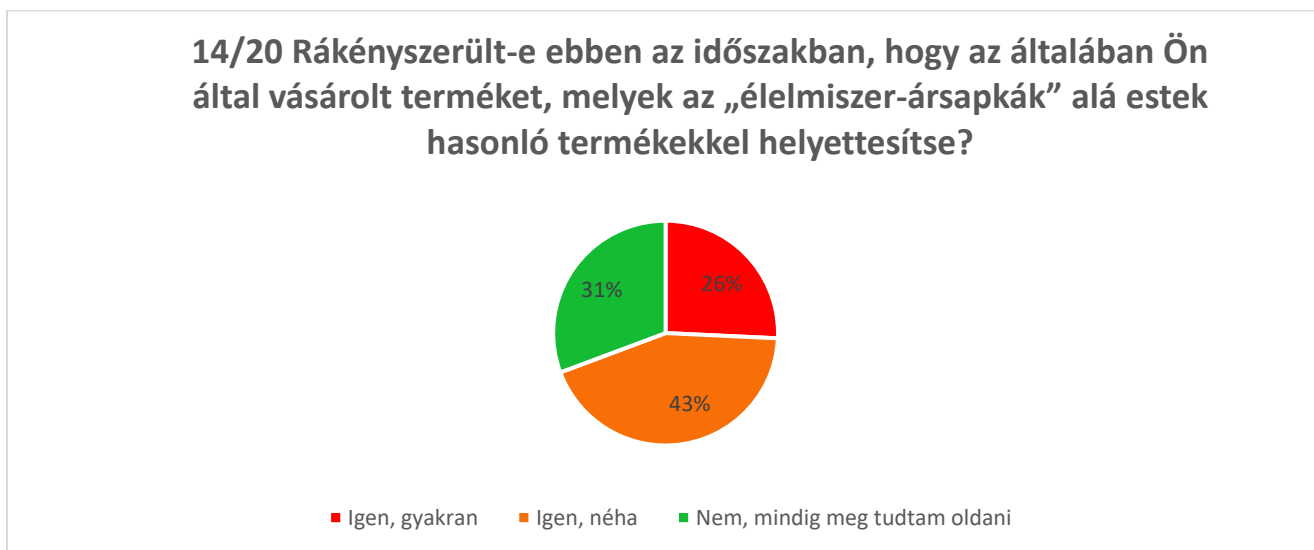

16. ábra 13/20 kérdés válaszai saját szerkesztés

A kitöltők 88 százaléka találkozott hiánytermékkel az intézkedés által érintett termékek tekintetében. Mint a 16. ábra mutatja a felsorolt termékek közül a leggyakrabban a kristálycukrot jelölték meg, mint hiánycikket, a 101 kitöltő közül 58 találkozott ennél a termékkel ezzel a jelenséggel. A második leggyakrabban megjelölt termék a 2,8%-os UHT tej

volt, a kitöltők közül 47 fő tapasztalt hiányt ebből a termékből legalább egyszer. A harmadik helyen a csirkemell és a BL55 búzafinomliszt szerepel, ezek 42 kitöltő által jelöltek megjelölésre. A finomított napraforgóolaj 34 személy számára volt elérhetetlen legalább egyszer. Az ár-maximalizált termékek közül nem találunk olyat, melyet legalább 4 fő ne jelölt volna meg, mint olyan terméket, mely nem volt elérhető legalább egyszer a bolt polcain, melyen kereste.

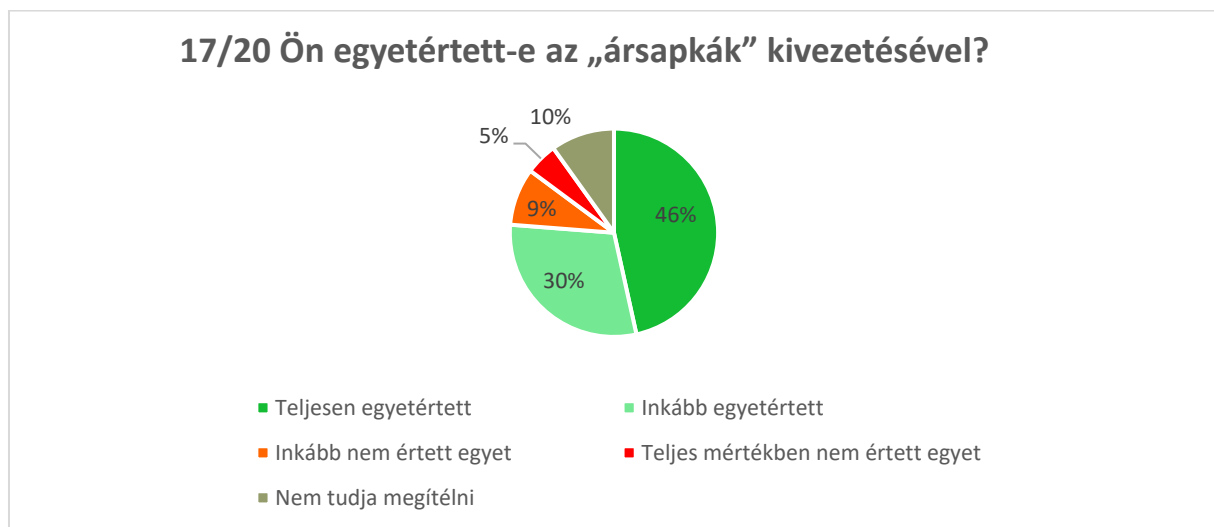
4.2.3.4 14/20 Rákényszerült-e ebben az időszakban, hogy az általában Ön által vásárolt terméket, melyek az „élelmiszer-ársapkák” alá estek hasonló termékekkel helyettesítse?

17. ábra 14/20 kérdés válaszai saját szerkesztés

Arra a kérdésre, hogy kénytelenek voltak-e helyettesítő terméket vásárolni az adott időszak alatt a 17. ábra összegzi a válaszokat. A válaszadók 31 százaléka válaszolt nemmel, ők minden esetben meg tudták oldani, hogy ne kelljen más termékkel helyettesíteniük a vásárolni kívánt terméket. 26 százaléuk gyakran kényszerült a magasabb, nem maximalizált áron kapható hasonló terméket megvenni, míg 43 százaléuk ritkán került ilyen helyzetbe, de előfordult.

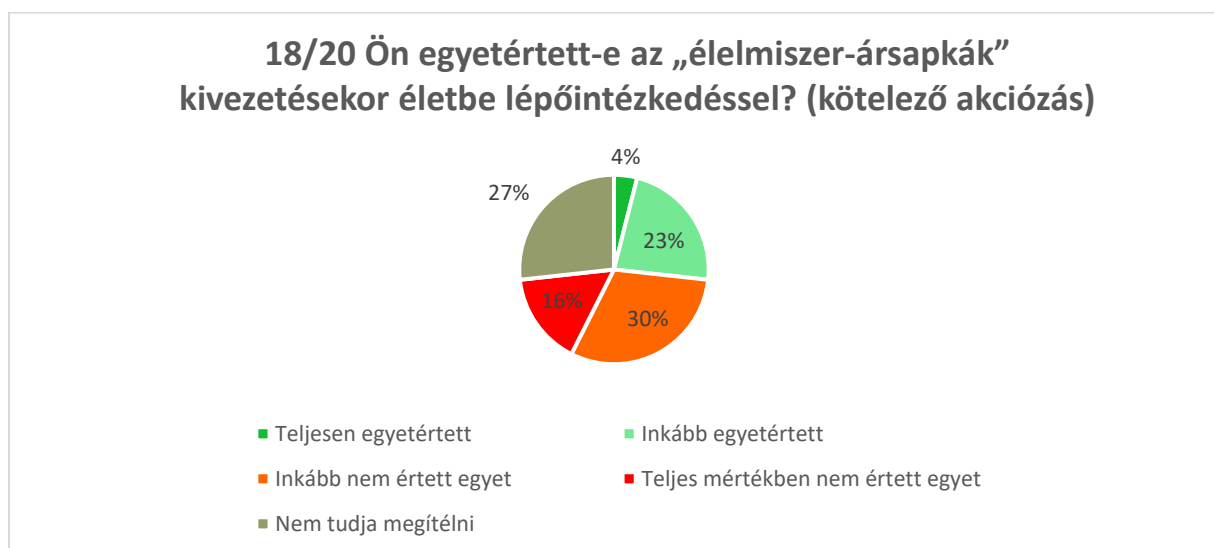
4.2.3.5 17/20 Ön egyetértett-e az „ársapkák” kivezetésével?

18. ábra 17/20 kérdés válaszok saját szerkesztés

A 18. ábra mutatja a válaszadók véleményét az élelmiszerár-maximalizálás kivezetésével kapcsolatban. A válaszadók 76 százaléka értett egyet ezzel, 10 százalék azt válaszolta, hogy nem tudja megítélni azt, hogy egyetértett-e vele. 14 százalék pedig nem támogatta az intézkedés megszűnését. Ez azt jelenti, azon 22 kitöltő közt, akik az válaszolták, hogy segített nekik az ár-maximalizált termékek jelenléte is találunk olyat, aki támogatta az intézkedés kivezetését.

4.2.3.6 18/20 Ön egyetértett-e az „élelmiszer-ársapkák” kivezetésekor életbe lépő intézkedéssel? (az addig maximalizált-árú termékek beszerzési áron valóértékesítésével és azok 15%-os akcióba való bevonásával)

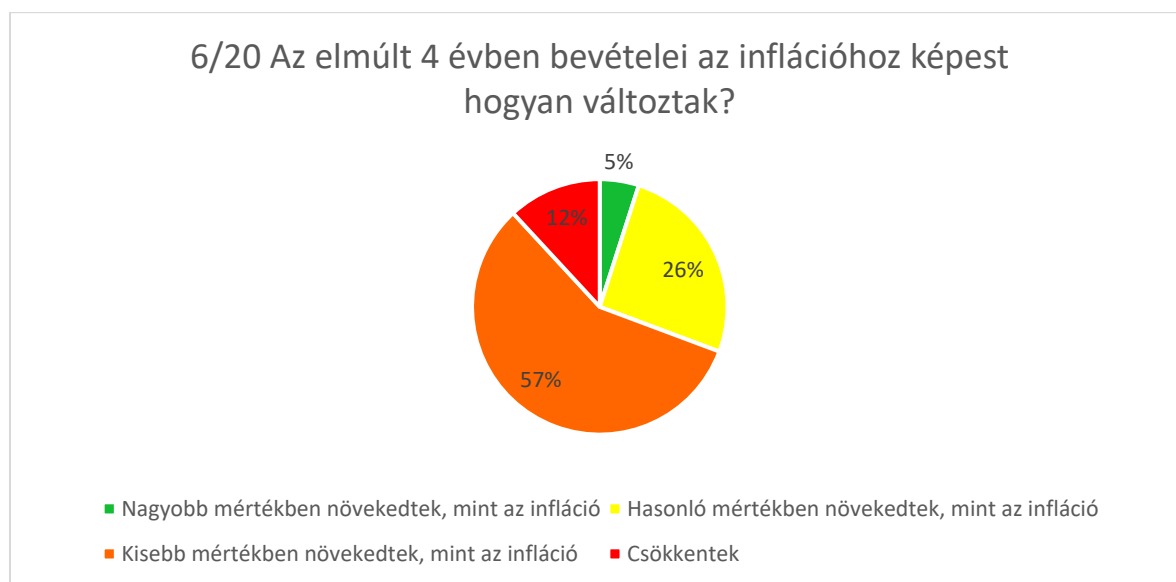
19. ábra 18/20 kérdés válaszok saját szerkesztés

Mint a 19. ábra mutatja, az egyes élelmiszerárak maximalizálását felváltó intézkedés bevezetésével a kitöltők 27 százaléka értett egyet, 46 százaléka nem és azok száma, akik úgy

éreztek nem tudják ezt megítélni a 27 százalékát tették ki a válaszadóknak. Ebből látszik, hogy az új intézkedés jóval magasabb elfogadottságot ért el, mint elődje. Az ármaximálás kivezetésével 77 százalék értett egyet, míg a kötelező akciózás bevezetését már csak 46 százalék ellenezte. A legérdekesebb adat azok aránya, akik úgy érezték nem tudnak véleményt formálni. Ezen emberek száma az eddigi kérdéseknél megfigyelhető 5-10 százalékról, ennél a kérdésnél 27 százalékra emelkedett. Az érdekessége ennek, hogy ez az intézkedés 2023 augusztus 1. és 2024 június 30. között változatlan formában volt jelen, tehát majdnem egy évig, ennek ellenére a kitöltők nem rendelkeztek elég információval az ítéletalkotáshoz.

4.2.4 Az infláció érzékelése

4.2.4.1 6/20 Az elmúlt 4 évben bevételei az inflációhoz képest hogyan változtak?

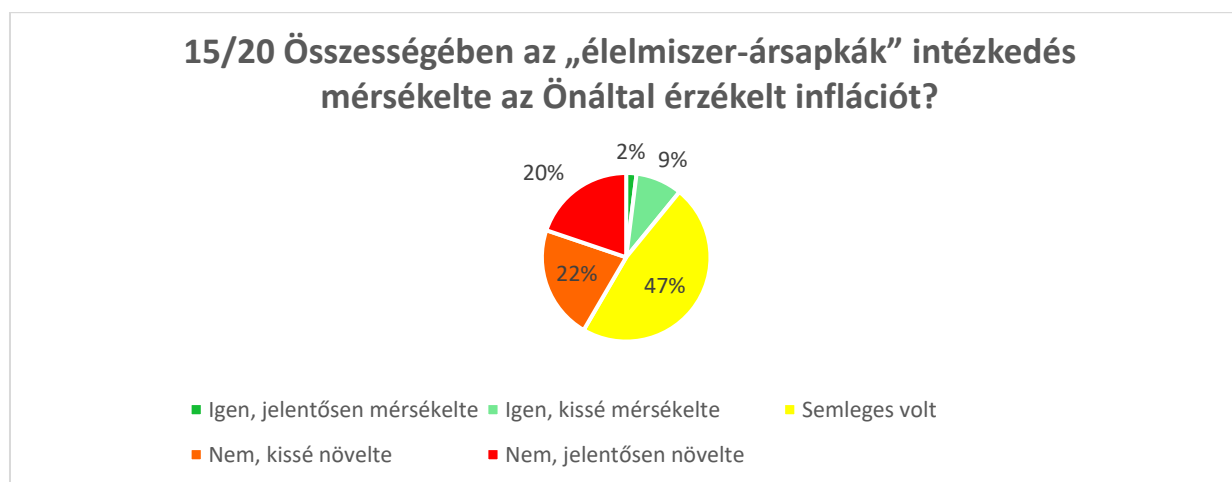

20. ábra 6/20 kérdés válaszai saját szerkesztés

A 20. ábra mutatja a kitöltők által a bevételeik változásának viszonyulását az infláció mértékéhez viszonyítva. A kitöltők 95 százaléka úgy érzékelte, hogy a bevételeinek növekedése nem érte el az infláció növekedésének mértékét. 12 százalék bevételei kifejezetten csökkentek az előző időszakhoz képest és csupán a válaszadók 5 százalékának a bevételei nőttek a hatósági árak fentállásának időszaka alatt nagyobb mértékben, mint az infláció. Ez az arány annak ellenére alakult ki, hogy a 2022 során számos olyan intézkedés született, mely az egyének bevételeinek növekedését eredményezték. A minimálbér és a garantált bérminimum 19 százalékkal növekedett, amely természetesen hatással volt az átlagbér és a minimálbér közötti bérsávba esők fizetésének emelkedésének mértékére is. A 25 év alattiak és a 25 és 30 év közötti anyák SZJA mentességének bevezetése, a 13. havi nyugdíj teljes összegének kifizetése sem volt

eleendő a válaszadók többségének számára az inflációt meghaladó bevételnövekedés érzékeléséhez.

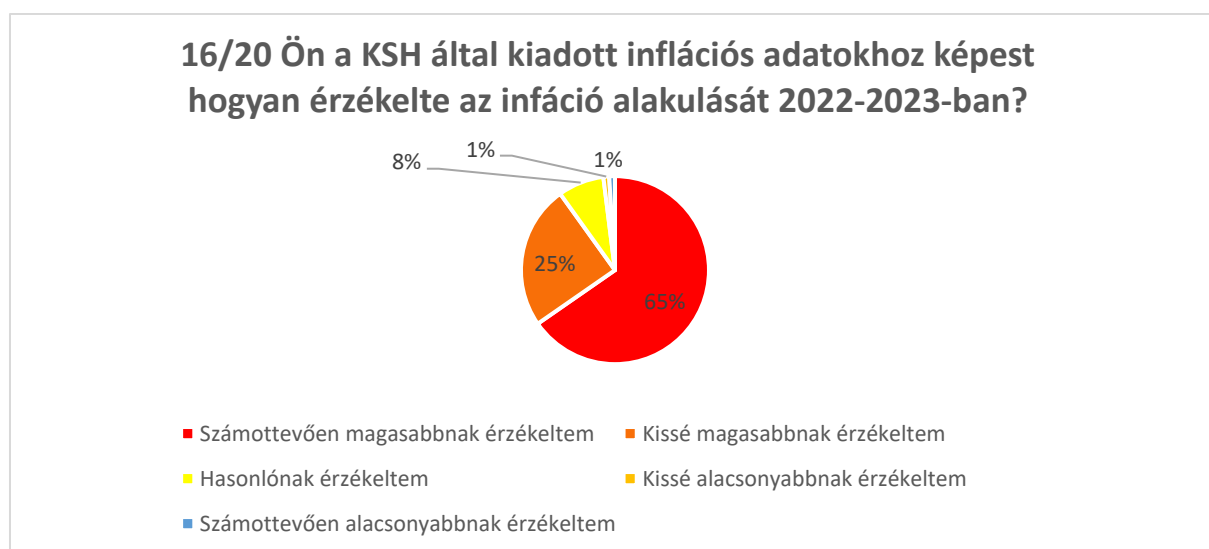
4.2.4.2 15/20 Összességében az „élelmiszer-ársapkák” intézkedés mérsékelte az Ön által érzékelt inflációt?

21. ábra 15/20 kérdés válaszai saját szerkesztés

Arra a kérdésre, hogy az intézkedés milyen hatást gyakorolt a vélt inflációra a 21. ábra összegzi a válaszokat. A kitöltők közel fele szerint az ármaksimalizálás nem gyakorolt hatást az infláció általuk érzékelt mértékére. Azoknak, akik úgy vélik befolyásolta az általuk érzékelt inflációt 80 százaléka úgy gondolja az intézkedés tovább növelte az inflációt. Csak a 101 kitöltő 11 százaléka érzi úgy, hogy az általuk érzékelt inflációt mérsékelte az intézkedés.

4.2.4.3 16/20 Ön a KSH által kiadott inflációs adatokhoz képest hogyan érzékelt az infáció alakulását 2022-2023-ban?

22. ábra 16/20 kérdés válaszai saját szerkesztés

A hivatalos adathoz mérten érzékelt inflációt a 22. ábra mutatja. A kitöltők 65 százaléka számottevően magasabbnak érzékelt az inflációt, mint a KSH által kiadott hivatalos adat. További 25 százalék kissé magasabbnak érzékelt és csupán 8 százalék érezte hasonlóknak.

Az érzékelt infláció ilyen mértékű eltérése a KSH által kiadott mutatószámhoz tartozó fogyasztói kosár kialakításához köthető. Az emberek számára legjelentősebben érzékelhetők az élelmiszerek főcsoportjának árváltozásai, melyek a teljes kosár 27,113 %-át adták 2022-ban, és 28.960%-át 2023-ban, mint azt a 6. táblázat mutatja. Ez az árváltozás az, amellyel minden nap, minden bevásárlásnál szembesülnek az emberek, tehát belátható, hogy az átlagos jövedelmi helyzetben lévő ember számára ez határozza meg a belső megítélésüket elsődlegesen.

Év	Élelmiszerek	Szeszes italok, dohányárak	Ruházkodási cikkek	Tartós fogyasztási cikkek	Háztartási energia	Egyéb cikkek, üzemanyagok	Szolgáltatások	Összesen
2022	126,0	109,9	105,5	112,2	121,7	112,0	107,1	114,5
2022 súly	27,113	10,605	4,035	9,301	4,993	18,512	25,441	
2023	125,9	115,4	108,3	105,6	122,1	118,6	113,2	117,6
2023 súly	28,960	7,922	3,674	8,190	5,176	20,195	25,883	

6. táblázat A fogyasztóiár-index fogyasztási főcsoportok szerint súlyokkal [előző év = 100,0%] Forrás: KSH (http4, 2024) saját szerkesztés

4.2.4.4 19/20 Kérem, indokolja válaszát! (18/20 Ön egyetértett-e az „élelmiszer-ársapkák” kivezetésekor életbe lépőintézkedéssel?)

4.2.4.5 20/20 Van-e olyan története az „élelmiszer-ársapkák” kapcsán, amelyet szívesen megosztana?

Az utolsó két kérdés nem feleletválasztós, hanem kifejtős, nem kötelező kérdés formájában került megfogalmazásra. Lehetőséget kívánva adni minden kitöltőnek, hogy megossza véleményét, tapasztalatát amennyiben szeretné. Ezen válaszok közül idézve foglalom össze a kitöltők megosztott véleményét.

A válaszadók többsége a piac torzulására és annak negatív hatásaira reflektált. Sokan írták, hogy a kereskedők árképzésüket a szabályozáshoz igazítva, a kieső bevételeket a többi termék árán érvényesítették.

„Nem értek egyet a piac szabályozásával. Mert nem kell naivnak lenni az üzletek nem a magyar állam hanem profit orientált vállalkozások máshol behozzák a kiesést.”

Többen fogalmazták meg, hogy ha akár az „ársapkák”, akár a kötelező akciózás időszakára tekintenek vissza nem érezték a pénztárnál, hogy mérséklődtek volna a terheik. Ezek közt akadt olyan, aki az alapvető elvvel sem értett egyet és olyan is, aki szívesen fogadta az intézkedéseket.

„Egyetértek azzal, hogy az alapvető élelmiszerekre legyen ilyen akció, mégsem érzem egyáltalán a fogyasztói kosaramon, hogy csökkenne az összege, se az ársapkák alatt sem most. Az áruházláncok akkor áthárították a kieső bevételt más termékekre, a megvalósítás nem volt jelentősebben kedvező számomra.”

Egyesek utaltak a termékek beszerzésének járulékos költségeire. Sokan említették a maximálisan megvásárolható termékek túl alacsony mennyiségét, mely nem elégítette ki a két vásárlás közt eltelt idő alatt általuk elfogyasztandó mennyiséget.

„csak a boltban szembesültem, hogy 5kg lisztet lehet venni egyszerre”

Egyesek utaltak a jelentősen megnövekedett kereslet által érintett termékek hiányára és a helyettesítő termékek magasabb árára. A 2,8%-os UHT tej esetében lépett fel ez a hatás leggyakrabban.

„Az ársapkás 2.8%-os tej helyén rendszeresen üresen állt a polc, helyette lehetett választani lényegesen drágábbat.”

A hiánycikkek mással való helyettesítése sem volt feltétlenül megoldható. Egyes érintett termékek esetében például a BL55-ös lisztet tekintve, egy átlagos áruházban nem jellemző, hogy helyettesíthettük. A cukor helyettesítőtermékeként az ársapkák bevezetésekor a porcukor és a kockacukor is rendszeres hiánycikk volt, mivel a megnövekedett keresletet az átlagos készleten tartott mennyiségek nem elégítették ki.

„Sok volt a hiánycikk és nem feltétlenül lehetett helyettesíteni mással. Sokszor jártunk boltról boltra, hogy megkapjuk amit eredetileg szerettünk volna.”

Volt, aki megemlítette az intézkedés elején fellépő tartalékolási funkciót, mely irracionális mértékű felvásárlást jelentett számára.

„Még az ársapkák bevezetésekor pánik tört ki a kristálycukor miatt. A férjem szerzett valahonnan egy egész karton kristálycukrot. Még mindig nem fogyott el az egész.”

Az emberek viselkedése és a szabályok egyéni értelmezése, a kiskapuk keresése is stresszt okozott egyesekben. Mivel a boltok arra törekedve, hogy mindenki számára elérhetőek legyenek a termékek mennyiségi korlátozásokat vezettek be, de sajnos nem tudták betartatni őket tökéletesen.

„A világból ki lehetett kergetni a maximalizált vásárolható mennyiséggel amit amúgy csak névleg tartottak be sok helyen. Értsd: benny hillezes a csirkemellel, több körös vásárlási élménye különböző pénztáraknál.”

Többször voltam tanúja én is olyan emberi reakcióknak, amelyek nem hiszem, hogy bárki számára pozitív hatást gyakoroltak volna. A frissen kihelyezett termékekért az emberek versengve, egymásra tekintet nélkül tolakodtak.

„Minden nap harcoltak az emberek az "olcsó" termékekért”

Volt, aki kiemelte, hogy helyi termelők is sérülhettek az ársapkák alatt és az import nagyüzemben előállított terméket preferálták a kereskedők. Ez egyben a termékek minőségének csökkenését is jelenthette. Egy másik kitöltő pedig a kisvállalkozások további problémáira hívta fel a figyelmet.

„, Méhészkedéssel is foglalkozom. A cukor beszerzés a teleltetési, élelmezéssel kapcsolatban egy sarkalatos pont. Több száz kg cukor beszerzését kellett megoldanunk külföldről, hogy a méheket el tudjuk látni cukorlepénnyel. Ezért a méz árát fel kellett emelnünk.”

5 KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

Az élelmiszerárak 2022.02.01-től életbelépő szabályozása hosszútávú következményekkel járt a magyar inflációra nézve. A 6/2022. (I.14.) kormányrendelet életbelépése olyan előre nem várt hatásokat okozott, mint a termékhiány, a helyettesítőtermékek fokozott áremelkedése és az általános élelmiszer-árszínvonal további növekedése.

Az érintett termékek rendelkezésre állásának követelményei, azaz a kötelezően tartandó és árusítandó készletek mennyiségének meghatározása a korábbi eladási adatok alapján került meghatározásra, mely nem volt képes kielégíteni a jelentkező megnövekedett keresletet több érintett termék esetében. Az egyének termékkosarainak kialakításánál az árérzékenység miatt magasabb arányokat képviseltek az árcsökkentett termékek. A bizonytalanság, mely alatt a rendelet rövid időintervallumokra való hatályosságát értem, csupán a fogyasztók irracionális felhalmozási késztetését növelte, mely tovább fűtötte a keresletet. A piaci egyenlőtlenségek következtében a helyettesítőtermékekre is inflációs nyomás nehezedett.

A mikroökonómiai szinten bekövetkező döntések jelentős hatást gyakoroltak a makrogazdasági mutatókra. A vállalatok egyéni árképzési technikái a magyar infláció növekedését eredményezték. A vállalatok, mint profitorientált szervezetek a céljaik elérésének érdekében a rendelet által feláldozott hasznukat más termékek árainak növelésével hozták vissza. Az időbeli bizonytalanság rájuk másképpen hatott, mint a fogyasztókra. A rendelet megjelenése után nem közvetlenül indultak meg a piac önmagát szabályozó mechanizmusai. Miután az első három hónap letelte után a rendelet meghosszabbítására került sor, a hosszú távú negatív következményeket a kereskedők nem voltak képesek viselni, így a kiesett bevételek elkezdtek beépülni az árakba, egyes termékek esetében már a termelői szinteken is. Ez a hatás érvényesült a húsok esetében, ahol a teljes állat feldolgozásának költségeit az állat egyes részeinek eladásával szükséges fedezni, tehát amennyiben egy rész árát alacsonyabban tartjuk, ezt a kiesett bevételt teljes egészében a többi rész viseli.

A vállalatok árképzésének általános szabályai következtében a foganatosított áremelések önmagukban is költséggel járnak. A felmerülő menüköltség és a speciális árazási pontok használata többletemelést eredményez. Mivel az árak rugalmatlanok és merevek, ez megakadályozza e lépések eltörlését a rendelet kivezetését követően. Tehát a rendelet hosszú távú következménye, hogy a kereskedő által a termékek árába beépítésre kerülve az az egységnyi inflációt, melytől a Kormány megvédeni próbálta a fogyasztókat még a rendelet kivezetésével előtt érvényesült a többi termék árában.

Ez az intézkedés, a Kormány általi kommunikáció alapján, két fő célt fogalmazott meg. Egyrészt az infláció mérséklését, másrészt az emberek védelmét az inflációval szemben. Ez a két cél valójában különbözik egymástól. Az infláció mérséklése a teljes infláció számszerű csökkentését jelenti. Ezt a célt nem sikerült elérni. A piac automatikus alkalmazkodása a megváltozott körülményekhez megghiúsította ezt. Az emberek védelme azon rétegek terheinek csökkentését jelenti, akik nem képesek viselni a növekvő inflációs környezet hatásait. Ennek eredményességének megítélése nehezebb. A kérdőívemben vizsgált csoport benyomásainak, véleményének alapján az alábbi hatások voltak megfigyelhetők.

A legtöbb megkérdezett ember, mint fogyasztó a hiány kialakulásával szembesült. Az ármeghatározás következményeként fellépő pénzben nem vagy csak nehezen kifejezhető többletráfordítást volt szükséges megfizetni a termékek elérésének érdekében. Ez a többletráfordítás általában annak a helynek a felkutatása volt, amely helyen a termék beszerezhető. Annak ellenére, hogy az általam megkérdezettek, véleményem szerint nem az elsődlegesen megóvandó társadalmi csoportba tartoztak, tekintve, hogy legalább középfokú képzettséggel rendelkező, a Magyar Képesítési Keretrendszer szerint minimum 4. szinten lévő, nagy százalékban munkából származó bevétellel rendelkező egyének alkották a csoportot, mégis 22 százalékuk segítségnek érezte az ármaximalizálást a termékeknél.

A Kormány által kijelölt élelmiszerek fontossága az alacsonyabb jövedelmi szinteken fokozódik. Ezen emberek, családok átlagos egyéni termékkosara magasabb arányban tartalmaz élelmiszereket, mint a fogyasztói-árindex meghatározásához felhasznált kosár, így rájuk fokozott veszélyt jelent az élelmiszerek drágulása. Az intézkedés által érintett időszakban az élelmiszerek inflációja éves átlagban 2022-ben 26%, 2023-ban 25,9% volt, mely a teljes mért átlagos infláció 14, 5%-hoz és 17,6%-hoz képest jelentősen magasabb.

Ebből arra a következtetésre jutottam, hogy az "ársapkák" bevezetése eredményesnek tekinthető abból a szempontból, hogy jelentős segítséget nyújthatott egyes társadalmi rétegeknek, akik a pénzbeli többletköltséget nem, de a nem pénzben értendő többletráfordítást meg tudták fizetni.

6 ÖSSZEFOGLALÁS

A 2021 elején kezdődő globálisan jelentkező inflációs nyomás monetáris kezelése mellett 2022 elején a Magyar Kormány inflációkezelő intézkedésekbe kezdett. Ezek közül a 2022. februárjától életbe lépő élelmiszerár szabályozás eredményességének vizsgálatát tűztem ki célomul e munkámban. A szakirodalmi áttekintésben az infláció mérésének technikáit, a legfontosabb gazdasági faktorok összefüggéseit, a magyar gazdasági helyzet bemutatását és a nem monetáris válságkezelés más országok által alkalmazott módszereit ismertettem. Megalapozva az általam lefolytatott elemzést, mely az élelmiszerár-maximalizálás nyomán kialakult helyzettel foglalkozik. Két különböző perspektívából szemlélve tekintettem át a hatásokat. Az első részben gazdasági szempontból, míg a másodikban az emberek véleményére hagyatkozva szociális megközelítésből.

A gazdasági kilengések tompítása érdekében, az infláció kiszámíthatóságának mérséklésére a Magyar Kormány 2022.02.01.-től hét -a kristálycukor, a búzafinomliszt, a napraforgó étolaj, a sertéscomb, a 2,8 százalékos UHT tej és a csirkemell, és a csirkefarhát-, majd 2022. november 20.-tól további két alapvető élelmiszer -a friss tojás és az étkezési burgonya- árát maximalizálta. Azok 2021. október 15.-ei és 2022. szeptember 30.-ai árszintjén. Ezt az intézkedést már a bejelentéskor számos kritika érte, a piac direkt szabályozásának negatív hatásaira hívva fel a figyelmet.

Az ármaximalizálás bevezetésekor a Kormány az infláció leszorítását és az emberek az inflációtól való védelmét nevezte meg, mint célt. A gazdasági szempontú elemzésemben rávilágítottam arra, hogy az intézkedés jelentős hatással volt a piaci folyamatokra, fokozta a termékek keresletét, nehezítette az elérésüket, mellyel fokozta a helyettesítőtermékek keresletét és árát. Továbbá a kereskedők által elszenvedett veszteségek az intézkedés másfél éve alatt teljes mértékben beépültek az árakba, így inflációcsökkentő hatással nem számolhatunk az élelmiszerárak felső korlátozása miatt.

Egy szociális alapokon nyugvó megközelítésben vizsgálva az intézkedést, kérdőívem segítségével, az emberek véleményét felmérve kerestem arra a kérdésre választ, hogy segítette-e az intézkedés az egyének számára mérsékelni az infláció negatív következményeit. Összevetve azt mennyien szenvedtek el számukra nagyobb hátrányt, mint előnyt és azt mennyien ítélték kifejezetten segítségnek az ármaximalizálást, arra a következtetésre jutottam, hogy az "ársapkák" bevezetése segítette tompítani az infláció emberekre mért negatív hatásait, tehát ebből a szempontból eredményesnek tekinthető.

7 IRODALOMJEGYZÉK

2013. évi CXXXIX. törvény a Nemzeti Bankról. (2013).

6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet. (2022). *az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról*. Letöltés dátuma: 2024. 10. 20., forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2022-6-20-22.0#CI>

Benczes I., & Kutasi G. (2010). *KÖLTSEGVETÉSI PÉNZÜGYEK*. Budapest: Akadémia Kiadó.

Blinder, A. S. (2022). *A Monetary and Fiscal History of the United*. Princeton: Princeton University Press.

Blinder, A. S., Canetti, E. R., Lebow, D. E., & Rudd, J. B. (1998). *Asking About Prices*. New York: Russell Sage Foundation.

Bod P. Á. (2002). *Gazdaságpolitika*. Budapest: Aula Kiadó.

Botos K. (2013). Fizetési mérleg: a gazdaságpolitika mostohagyereke. *Közép-Európai Közlemények*, 6(1-2), 77–88. Letöltés dátuma: 2024. 10. 01., forrás: <https://www.analecta.hu/index.php/vikekkek/article/view/12150>

Czeczeli V., Kolozsi P. P., Kovács K. V., Kutasi G., Torda Sz. (2023). Az infláció nem monetáris kezelése az EU országokban. *Külgazdaság*, 67(3-4), 86-128. Letöltés dátuma: 2024. 10. 01., forrás: https://real.mtak.hu/166169/1/09_Antiinfl.pdf

Dhyne, E., Konieczny, J., Rumler, F., Sevestre, P. (2009). *Price rigidity in the euro area — An assessment*. Brussels: Directorate General Economic and Financial Affairs (DG ECFIN), European Communities. doi:[10.2765/38763](https://doi.org/10.2765/38763)

Domicián M. (2010). A kibocsátás és a munkatényező kapcsolata. *Statisztikai Szemle*, 88(10-11), 1106-1122. Letöltés dátuma: 2024. 10. 01., forrás: https://www.ksh.hu/statszemle_archive/2010/2010_10-11/2010_10-11_1106.pdf

Dr. Dedák I. (2010). *Makroökonómia*. Budapest: SALDO Kiadó

Erdős T. (1998). *Infláció*. Budapest: Akadémia Kiadó.

Gruber, J. (2005). *Public Finance and Public Policy*. New York: Worth Publishers

Györfi A., Léderer A., Paluska F., Pataki G., Tuan, T. (2019). *Kriptopénz ABC*. Budapest: HVG Kiadó Zrt.

- Harvey, J. T. (2011). *What Actually Causes Inflation (and who gains from it)*. Letöltés dátuma: 2024. 08. 03., forrás: Forbes: <https://www.forbes.com/sites/johntharvey/2011/05/30/what-actually-causes-inflation/?sh=393981d4f9a9>
- Jácome, L. I., Pienknagura, S. (2022). Central Bank Independence and Inflation in Latin America—Through the Lens of History. *IMF Working Papers*. doi:[10.5089/9798400219030.001](https://doi.org/10.5089/9798400219030.001)
- Katona K. (2018). *A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER FUNKCIÓI*. Budapest: Wolters Kluwer Hungary Kft. doi:[10.55413/9789632958392](https://doi.org/10.55413/9789632958392)
- Kiss G., & Krekó J. (2004). Optimális infláció Magyarországon. *MNB Háttér tanulmányok*. Letöltés dátuma: 2024. 10. 20., forrás: <https://hu-rmbbudapest.mnb.hu/letoltes/ht2004-1vv.pdf>
- KSH. (2024). *Módszertani információk: Fogyasztóiár-index*. Letöltés dátuma: 2024. 04. 15., forrás: KSH: https://www.ksh.hu/docs/hun/modsz/ara_modsz.html
- Metropol. (2022). *Ennyit vásárolhatunk az egyes árstopos termékekből*. Letöltés dátuma: 2024. 10. 01., forrás: <https://metropol.hu/aktualis/2022/11/arstop-tojas-krumpli-mennyiseg-korlatozas>
- MNB. (2022). *Inflációs jelentés szeptember*. Letöltés dátuma: 2024. 06. 12., forrás: <https://www.mnb.hu/letoltes/hun-ir-digitalis-15.pdf>
- Nagy Gy., Ábel I. (2022). Vélekedések az inflációról: Megalapozatlan feltételezések és megdönthetetlen elméletek. *KÜLGAZDASÁG*, 66(9-10), 44-75. Forrás: DOI: [10.47630/KULG.2022.66.9-10.44](https://doi.org/10.47630/KULG.2022.66.9-10.44)
- Páll Zs., Bakota, B. (2022). Helyzetértékelés - emelkedő imputárak. *Agro Napló, Országos mezőgazdasági szakfolyóirat*, XXVI(06), 6-10. Letöltés dátuma: 2024. 10. 19., forrás: <https://www.agrarszektor.hu/agronaplomagazin/2022/06/pdf>
- Pleschinger Gy. (2023). Na de mi lesz Jakob Kowalskival? *KÜLGAZDASÁG*, 67(1-2), 136-154. doi:[10.47630/KULG.2023.67.1-2.136](https://doi.org/10.47630/KULG.2023.67.1-2.136)
- Pogátsa Z. (2022). *Válság és infláció a globális pénzügyi rendszerben*. Budapest: Kossuth Kiadó.

Samuelson, P. A., & Nordhaus, W. D. (2000). *Közgazdaságtan*. (M. György, Ford.) Budapest: KJK_KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft.

Totonchi, J. (2011). Macroeconomic theories of inflation. *International conference on economics and finance research*. Vol. 4, No 1., old.: 459-462. Singapore: IACSIT Press.

Vigvári A. (2008). *PÉNZÜGY(RENDSZER)TAN*. Budapest: Akadémia Kiadó.

Welsch, H. (2011). The magic triangle of macroeconomics: how do European countries score? *Oxford Economic Papers*, 63(1), 71–93. doi:[10.1093/oep/gpq020](https://doi.org/10.1093/oep/gpq020)

INTERNETES FORRÁSOK JEGYZÉKE

http1. (2024). *Piaci Árinformációs Rendszer*. Letöltés dátuma: 2024. 10. 01., forrás: Agrárinformációs Portál: <https://adat.aki.gov.hu/Szakrendszeri/Pair>

http2. (2024). *European Statistical System*. Letöltés dátuma: 2024. 10. 01., forrás: EUROSTAT: <https://ec.europa.eu/eurostat>

http3. (2024). *Magyar Nemzeti Bank*. Letöltés dátuma: 2024. 10. 01., forrás: MNB: <https://www.mnb.hu/web/fooldal>

http4. (2024). *STADAT*. Letöltés dátuma: 2024. 10. 19., forrás: Központi Statisztikai Hivatal, KSH: <https://www.ksh.hu/stadat>

8 ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. ÁBRA A GAZDASÁGPOLITIKA PÉNZÜGPOLITIKAI ESZKÖZTÁRA (VIGVÁRI, 2008, OLD.: 59).....	8
2. ÁBRA PHILLIPS-GÖRBE FORRÁS: (SAMUELSON & NORDHAUS, 2000, OLD.: 571).....	11
3. ÁBRA AZ INFLÁCIÓ ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON 2020-2023 AZ ELŐZŐ ÉV AZONOS IDŐSZAKÁHOZ KÉPEST FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS KSH (2020-2023) ADATOK ALAPJÁN (HTTP4, 2024)	15
4. ÁBRA A KÜLKERESKEDELMI TERMÉKFORGALOM ÁRINDEXEI AZ ENERGIAHORDOZÓK TEKINTETÉBEN AZ ELŐZŐ ÉVHEZ KÉPEST FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS KSH(2014-2023) ADATAI ALAPJÁN (HTTP4, 2024)	16
5. ÁBRA AZ BRUTTÓ - A GDP ARÁNYOS ÁLLAMADÓSSÁGÁG ALAKULÁSA 2020 ÉS 2023 KÖZÖTT FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS MNB,EUROSTAT (2020-2023) ADATOK ALAPJÁN (HTTP2, 2024) (HTTP3, 2024)	17
6. ÁBRA A GDP NEGYEDÉVENKÉNTI VOLUMENVÁLTOZÁSA AZ ELŐZŐ AZONOS NEGYEDÉVHEZ KÉPEST MAGYARORSZÁGON FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS KSH (2019-2024) ADATOK ALAPJÁN (HTTP4, 2024)	18
7. ÁBRA EUR/HUF ÁRFOLYAM 2020-2023 FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS MNB (2020-2023) ADATOK ALAPJÁN (HTTP3, 2024) .	19
8. ÁBRA HIPC- HARMONIZÁLT FOGYASZTÓI ÁRINDEX FORRÁS: EUROSTAT ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS (HTTP2, 2024)...	23
9. ÁBRA KERESLET-KÍNÁLAT SAJÁT SZERKESZTÉS.....	25
10. ÁBRA SERTÉSHÚS HARMONIZÁLT FOGYASZTÓI ÁRINDEX FORRÁS: EUROSTAT SAJÁT SZERKESZTÉS (HTTP2, 2024)	26
11. ÁBRA BAROMFIHÚS HARMONIZÁLT FOGYASZTÓI ÁRINDEX FORRÁS: EUROSTAT SAJÁT SZERKESZTÉS (HTTP2, 2024)	27
12. ÁBRA 1/20, 2/20, 3/20, 4/20, 5/20 KÉRDÉSEK VÁLASZAI SAJÁT SZERKESZTÉS	30
13. ÁBRA 7/20, 8/20, 9/20, 10/20 KÉRDÉSEK VÁLASZAI SAJÁT SZERKESZTÉS	31
14. ÁBRA 11/20 KÉRDÉS VÁLASZAI SAJÁT SZERKESZTÉS SAJÁT SZERKESZTÉS	32
15. ÁBRA 12/20 KÉRDÉS VÁLASZAI SAJÁT SZERKESZTÉS	33
16. ÁBRA 13/20 KÉRDÉS VÁLASZAI SAJÁT SZERKESZTÉS	33
17. ÁBRA 14/20 KÉRDÉS VÁLASZAI SAJÁT SZERKESZTÉS	34
18. ÁBRA 17/20 KÉRDÉS VÁLASZOK SAJÁT SZERKESZTÉS	35
19. ÁBRA 18/20 KÉRDÉS VÁLASZOK SAJÁT SZERKESZTÉS	35
20. ÁBRA 6/20 KÉRDÉS VÁLASZAI SAJÁT SZERKESZTÉS	36
21. ÁBRA 15/20 KÉRDÉS VÁLASZAI SAJÁT SZERKESZTÉS	37
22. ÁBRA 16/20 KÉRDÉS VÁLASZAI SAJÁT SZERKESZTÉS	37
1. TÁBLÁZAT AZ EU-TAGORSZÁGOK NEM JEGYBANKI ANTIINFLÁCIÓS INTÉZKEDÉSEI FORRÁS: (CZECZELI, 2023) GYÚJTÉSE ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS.....	20
2. TÁBLÁZAT HATÓSÁGI ÁRAS TERMÉKEK FORRÁS:2. MELLÉKLET (6/2022. (I. 14.) KORM. RENDELET, 2022) SAJÁT SZERKESZTÉS ..	24
3. TÁBLÁZAT HATÓSÁGI ÁRAS TERMÉKEK 2024.11.20.-TÓL FORRÁS:2. MELLÉKLET (6/2022. (I. 14.) KORM. RENDELET, 2022) SAJÁT SZERKESZTÉS	24
4. TÁBLÁZAT MENNYISÉGI KORLÁTOZÁSOK 2022.11.17.FORRÁS: (METROPOL, 2022) SAJÁT SZERKESZTÉS	25
5. TÁBLÁZAT UHT TEJEK KISKERESKEDELMI FOGYASZTÓI ÁRAI FORRÁS: AGRÁRINFORMÁCIÓS PORTÁL (HTTP1, 2024) SAJÁT SZERKESZTÉS	26
6. TÁBLÁZAT A FOGYASZTÓIÁR-INDEX FOGYASZTÁSI FŐCSOPORTOK SZERINT SÚLYOKKAL [ELŐZŐ ÉV = 100,0%] FORRÁS: KSH (HTTP4, 2024) SAJÁT SZERKESZTÉS.....	38

9 MELLÉKLETEK

Kérdőív

1/20 Ön melyik korcsoportba tartozik?

- a 18 év alatti
- b 18-25 év közötti
- c 25-35 év közötti
- d 35-45 év közötti
- e 45-60 év közötti
- f 60 év feletti

2/20 Önnek mi a legmagasabb iskolai végzettsége?

- a 8 általános
- b érettségi
- c szakképesítés
- d felsőfokú végzettség

3/20 Ön melyik kategóriába tartozik?

- a vállalkozó
- b alkalmazott
- c munkanélküli
- d nyugdíjas
- e egyéb inaktív kereső, (pl.: GYES/GYED, rokkantsági ellátás)
- f egyik sem

4/20 Hány 18 év alatti él Önnel egy háztartásban?

- a 0
- b 1
- c 2
- d 3
- e 4
- f 5
- g 6
- h 7
- i 8
- j 9

5/20 Saját magát is beleszámítva hány 18. életévét betöltött személy él Önnel egy háztartásban?

- a 1
- b 2
- c 3
- d 4

- e 5
- f 6
- g 7
- h 8
- i 9

6/20 Az elmúlt 4 évben bevételei az inflációhoz képest hogyan változtak?

- a Nagyobb mértékben növekedtek, mint az infláció
- b Hasonló mértékben növekedtek, mint az infláció
- c Kisebb mértékben növekedtek, mint az infláció
- d Csökkentek

7/20 Mennyire elégedett a kormány gazdaságpolitikájával?

- a Teljesen elégedett
- b Inkább elégedett
- c Inkább elégedetlen
- d Teljes mértékben elégedetlen
- e Nem tudja megítélni

8/20 Egyetértett-e a kormány inflációellenes programjával?

- a Teljesen egyetértett
- b Inkább egyetértett
- c Inkább nem értett egyet
- d Teljes mértékben nem értett egyet
- e Nem tudja megítélni

9/20 Az alábbi intézkedések közül melyekkel értett egyet?

- a benzinár maximalizálása
- b energiaár-szabályozás
- c kamatstop
- d extraprofitadó
- e egyikkel sem

10/20 Egyetértett-e az „élelmiszer-ársapkák” bevezetésével?

- a Teljesen egyetértett
- b Inkább egyetértett
- c Inkább nem értett egyet
- d Teljes mértékben nem értett egyet
- e Nem tudja megítélni

11/20 Ön számára segítség volt-e az „élelmiszer-ársapkák” intézkedés?

- a Teljes mértékben segítség volt
- b Kissé segítség volt
- c Semleges volt
- d Nem volt segítség

e Kifejezetten hátráltatott

12/20 Tapasztalt-e hiányt az érintett termékekből?

- a Igen, mindig
- b Igen, gyakran
- c Igen, néha
- d Nem, soha

13/20 Amennyiben tapasztalt hiányt kérem, jelölje meg mely termékek esetében!

- a kristálycukor
- b búzafinomliszt (BL 55)
- c finomított napraforgó-étolaj
- d házi sertéscomb
- e csirkemell
- f csirke far-hát, csirkehát, csirkefar, csirkeszárnyvég
- g ultramagas hőmérsékleten hőkezelt, 2,8% zsírtartalmú tehéntej
- h tyúktojás
- i étkezési burgonya, az újburgonya kivételével

14/20 Rákényszerűlt-e ebben az időszakban, hogy az általában Ön által vásárolt terméket, melyek az „élelmiszer-ársapkák” alá estek hasonló termékekkel helyettesítse?

- a Igen, gyakran
- b Igen, néha
- c Nem, mindig meg tudtam oldani

15/20 Összességében az „élelmiszer-ársapkák” intézkedés mérsékelte az Ön által érzékelt inflációt?

- a Igen, jelentősen mérsékelte
- b Igen, kissé mérsékelte
- c Semleges volt
- d Nem, kissé növelte
- e Nem, jelentősen növelte

16/20 Ön a KSH által kiadott inflációs adatokhoz képest hogyan érzékelt az infláció alakulását 2022-2023-ban?

- a Számottevően magasabbnak érzékelttem
- b Kissé magasabbnak érzékelttem
- c Hasonlónak érzékelttem
- d Kissé alacsonyabbnak érzékelttem
- e Számottevően alacsonyabbnak érzékelttem

17/20 Ön egyetértett-e az „ársapkák” kivezetésével?

- a Teljesen egyetértett
- b Inkább egyetértett
- c Inkább nem értett egyet
- d Teljes mértékben nem értett egyet
- e Nem tudja megítélni

18/20 Ön egyetértett-e az „élelmiszer-ársapkák” kivezetésekor életbe lépő intézkedéssel? (az addig maximalizált-árú termékek beszerzési áron valóértékesítésével és azok 15%-os akcióba való bevonásával)

- a Teljesen egyetértett
- b Inkább egyetértett
- c Inkább nem értett egyet
- d Teljes mértékben nem értett egyet
- e Nem tudja megítélni

19/20 Kérem, indokolja választát!

20/20 Van-e olyan története az „élelmiszer-ársapkák” kapcsán, amelyet szívesen megosztana?

Kérdőívre érkezett válaszok

Időbélyeg	1/20	2/20	3/20	4/20	5/20	6/20	7/20	8/20	9/20	10/20	11/20	12/20	13/20	14/20	15/20	16/20	17/20	18/20
8.4.2024 10:18:30	d	b	b	a	b	c	d	d	e	c	c	c	c	b	c	a	a	c
8.4.2024 10:30:56	d	d	b	b	b	c	c	c	a, b	d	c	a	a, b, c	a	c	b	a	c
8.4.2024 11:19:21	c	d	b	a	b	c	d	e	e	c	d	d		b	c	a	a	e
8.4.2024 12:41:26	d	d	b	d	b	c	d	d	e	d	c	b	a, b, c, g	b	c	a	a	d
8.4.2024 13:24:37	c	d	b	a	b	b	d	d	e	d	d	b	c, g, i	a	e	a	a	d
8.4.2024 13:43:22	d	b	b	a	b	c	d	d	e	d	e	b	a, b, e, g	b	e	a	a	d
8.4.2024 13:56:13	d	c	a	c	b	c	d	d	e	d	d	b	a, b, e, h	b	d	a	a	c
8.4.2024 14:48:58	e	d	b	a	a	d	d	d	d	e	d	b	a, b, c	a	d	a	b	e
8.4.2024 15:24:04	d	d	b	a	a	c	c	c	c	d	c	b	g, h	b	e	a	a	b
8.4.2024 15:59:15	d	d	b	a	b	c	d	d	e	c	d	b	e, h	b	c	a	a	c
8.4.2024 16:13:37	e	d	b	a	b	d	e	e	c	b	c	a	g	a	c	b	b	e
8.4.2024 18:30:53	d	d	b	a	a	a	c	c	b, c, d	c	d	b	a, c, e	c	e	a	c	e
8.4.2024 19:10:36	c	b	b	a	a	b	c	d	b, c	d	c	b	a, b, g	b	c	a	a	c
8.4.2024 23:37:30	e	c	b	a	c	c	d	e	a, b	d	d	d		c	c	a	a	e
8.5.2024 8:21:09	e	d	b	b	b	c	d	d	e	d	d	b	a, d, e, g	a	d	a	a	d
8.5.2024 9:24:50	e	d	b	b	d	b	d	d	b	d	d	c	e	b	c	b	a	d
8.6.2024 22:50:33	d	d	b	b	b	b	d	c	e	d	d	c	h	c	d	a	a	b
8.7.2024 15:33:48	d	c	b	b	c	c	c	c	d	c	c	b	a, b, c	b	c	b	b	c
8.7.2024 20:21:39	b	b	b	a	b	d	d	c	a	c	c	a	a, b, e, g, h	a	e	a	b	b
8.8.2024 16:57:24	c	d	b	a	a	c	c	c	a	c	d	b	e, f, g	a	c	a	a	a
8.12.2024 8:50:22	d	d	b	c	b	c	d	d	e	c	d	b	g	a	c	a	a	c
8.12.2024 9:10:54	e	b	b	a	b	d	d	d	e	d	d	a	e, g	b	b	a	b	d
8.12.2024 10:02:02	c	d	b	a	b	b	c	c	e	c	c	b	b, e, i	a	d	a	b	b
8.13.2024 16:57:02	d	b	b	c	b	c	c	b	a, b, d	a	b	b	a, e	b	c	b	d	b
8.14.2024 10:43:22	e	d	b	a	a	c	c	c	e	e	c	c	a, c	c	c	a	b	c
8.15.2024 21:12:04	e	d	b	a	a	b	d	d	e	d	d	c	e	c	c	a	a	a
8.16.2024 9:09:05	e	d	b	b	b	c	c	c	c	c	d	c	a, h	c	c	a	b	b
8.23.2024 12:30:53	c	d	b	a	f	c	d	d	e	c	d	c	a, b, g	a	e	c	b	b
8.23.2024 12:32:08	e	c	c	a	a	d	d	d	e	d	d	d		b	d	e	d	d
8.23.2024 12:34:25	c	d	b	a	b	c	e	e	e	c	d	d		b	d	a	b	e
8.23.2024 12:50:25	c	d	b	a	c	c	d	d	a, b, c	a	a	a	a, d, e, f, g	a	b	b	c	b
8.23.2024 12:58:38	d	d	a	b	b	c	d	d	c	d	d	d		c	e	b	b	d
8.23.2024 13:04:03	c	b	b	a	a	b	d	d	c	d	e	b	e	b	e	b	a	d
8.23.2024 13:14:59	c	d	b	a	b	a	d	d	e	d	d	c	b, e, g	c	e	a	a	d
8.23.2024 13:21:37	d	c	b	b	b	b	c	b	a, b	a	a	b	a, b, g	b	c	b	c	b
8.23.2024 13:41:09	c	d	b	b	b	c	c	c	e	c	d	b	a, b, e, g	a	c	b	b	e
8.23.2024 13:42:44	e	d	e	b	b	b	d	c	a	d	d	c	e	c	c	c	b	b
8.23.2024 13:47:11	d	d	a	c	b	b	d	d	e	d	d	d		c	d	a	a	d
8.23.2024 14:04:41	f	c	b	a	b	b	a	a	b	a	a	c	a	b	a	b	a	a
8.23.2024 14:08:24	c	d	f	a	a	a	d	d	e	d	d	b	a, b, c, f, g	c	e	c	a	c
8.23.2024 14:11:56	c	b	e	c	e	c	d	e	e	e	d	a	a, b, c, g	a	e	a	a	e
8.23.2024 14:16:35	e	d	b	a	c	b	c	c	b	d	c	b	a, c, g	b	e	b	a	c
8.23.2024 14:22:13	f	d	d	a	b	c	d	d	e	d	d	b	a, c, e, g	a	d	a	a	a
8.23.2024 14:35:02	d	b	b	b	d	c	d	d	e	d	d	c	b, c	b	d	a	b	e
8.23.2024 14:38:23	c	b	b	a	b	b	b	b	a, b, c, d	a	c	c	a, e, g	a	c	c	e	b
8.23.2024 14:39:10	d	c	b	a	c	b	c	c	b	c	c	a	a, b, e	b	c	a	b	c
8.23.2024 14:42:27	c	d	b	a	a	c	d	d	b, c	d	b	c	c, e, i	b	d	a	d	c
8.23.2024 14:42:54	c	d	b	b	b	b	c	c	b, c, d	d	d	b	a, b, c	c	d	a	a	e

Időbélyeg	1/20	2/20	3/20	4/20	e/20	6/20	7/20	8/20	9/20	10/20	11/20	12/20	13/20	14/20	15/20	16/20	17/20	18/20
8.23.2024 14:45:45	d	b	b	d	b	b	c	c	b	c	c	a	a, b, c, g	a	e	a	a	c
8.23.2024 14:53:57	c	d	b	c	b	c	c	c	b, c, d	d	d	a	a, g	a	e	a	a	d
8.23.2024 14:56:20	c	d	b	a	d	b	c	d	e	c	d	a	a, b, c, g	c	c	b	a	d
8.23.2024 14:57:34	c	d	b	a	a	c	d	d	a, b	e	c	b	a, b, c	c	c	a	e	d
8.23.2024 15:02:53	c	c	a	a	a	b	e	e	b	b	c	c	b	c	b	d	b	e
8.23.2024 15:06:09	c	c	e	c	b	d	c	c	e	c	d	b	a, b, g	a	c	b	e	e
8.23.2024 15:07:02	e	d	b	a	b	c	d	d	e	d	b	b	a, c, g	b	b	a	a	c
8.23.2024 15:10:01	c	d	b	a	c	c	c	a	a	a	a	c	c, g	b	b	b	c	b
8.23.2024 15:10:28	c	b	b	a	c	c	b	a	a, b, d	b	b	d		c	a	c	c	c
8.23.2024 15:39:15	b	c	b	a	b	c	b	b	a	c	c	c	a, b	b	b	a	b	e
8.23.2024 16:03:55	c	d	b	a	b	c	c	c	e	e	d	c	e	b	c	a	e	b
8.23.2024 16:22:09	c	b	b	a	b	c	c	b	d	c	c	d		c	c	b	e	e
8.23.2024 16:48:41	d	d	b	d	b	c	d	c	e	e	c	b	a, b, e, h	b	d	a	a	e
8.23.2024 17:06:43	b	d	b	a	a	c	d	d	a, e	d	c	b	a, b, c	c	c	a	a	e
8.23.2024 17:24:30	f	d	a	a	b	c	b	b	a, d	a	b	d		c	c	b	e	c
8.23.2024 17:53:39	b	b	b	b	c	c	c	c	e	c	c	b	a, e, g	b	c	c	c	c
8.23.2024 18:02:49	f	d	e	a	b	b	c	c	e	c	c	c	a, g	b	c	a	b	c
8.23.2024 18:26:11	d	b	b	b	b	c	c	c	c	c	c	b	a, b, c, g	b	d	a	b	b
8.23.2024 18:58:19	f	c	b	a	b	a	d	d	e	d	b	b	a, b, c	c	c	a	a	b
8.23.2024 20:21:50	d	b	b	a	a	b	c	c	e	b	c	c	a, e, f	b	c	b	b	b
8.23.2024 21:12:15	d	c	b	c	b	b	d	d	e	d	d	b	a, b, e, g	c	e	a	a	c
8.23.2024 21:37:36	d	b	b	a	a	c	c	c	a	c	c	d		c	c	a	b	e
8.23.2024 22:45:43	b	d	b	a	b	c	c	d	b	c	c	c	a, g	c	d	a	a	e
8.24.2024 0:51:44	d	b	b	a	a	a	b	b	c, d	d	d	b	a, b, g	c	c	a	a	d
8.24.2024 2:51:31	c	d	a	a	a	b	d	d	e	c	c	c	a, c, e, g	b	c	a	a	c
8.24.2024 6:08:53	b	d	b	a	b	c	d	d	e	d	d	b	a, b, c, g	a	d	b	a	c
8.24.2024 8:04:15	c	c	c	a	d	d	d	d	e	d	d	a	a, e, f, g	a	e	a	a	c
8.24.2024 8:06:26	c	c	b	a	b	d	d	d	e	d	e	a	a, e, g	a	e	a	a	e
8.24.2024 8:42:34	c	c	b	a	a	c	d	d	e	c	c	b	a, b, c, e, g, h	b	c	a	b	b
8.24.2024 9:20:40	c	d	b	a	a	c	d	c	c	c	d	b	e, h	b	c	a	a	c
8.24.2024 10:59:22	c	b	b	a	d	c	d	d	e	d	e	a	a, c, e, g	a	e	a	a	d
8.24.2024 14:26:59	b	b	b	a	c	c	d	c	e	c	c	c	a, b, c	c	c	a	e	e
8.24.2024 14:43:46	d	d	e	b	b	c	c	c	b	c	d	c	a, b, c	c	d	a	b	b
8.24.2024 19:10:11	b	c	b	b	b	b	c	d	e	d	d	b	a, b, c, d, e, f, g, h, i	b	c	b	a	c
8.24.2024 20:26:26	c	d	b	a	b	c	c	c	e	c	b	b	g	b	c	a	a	c
8.25.2024 10:14:56	b	d	b	b	c	b	c	e	b, c	b	b	c	f	b	c	c	c	c
8.25.2024 11:05:23	b	b	b	a	b	c	c	c	e	c	d	b	e, h, i	b	d	a	b	e
8.25.2024 11:15:13	c	d	b	a	a	c	d	d	c	d	c	b	a, b, e, g	b	c	a	a	c
8.25.2024 11:25:20	b	b	b	a	b	c	d	c	e	b	b	b	e	b	c	a	e	e
8.25.2024 11:31:45	b	b	f	a	b	c	c	d	e	c	b	b	a, b, c, e	b	b	b	a	b
8.25.2024 11:53:24	b	b	b	a	b	c	d	c	b	c	d	c	e, i	b	e	a	b	b
8.25.2024 12:29:09	c	d	b	c	b	c	c	c	e	c	d	b	a, b, c	a	d	a	b	c
8.25.2024 12:46:14	a	c	b	a	a	b	d	c	a, b	c	b	a	a, b, c, e, g, h	a	d	a	b	b
8.25.2024 16:37:49	d	c	b	b	b	d	d	c	e	b	b	b	g	b	c	b	c	e
8.26.2024 10:11:05	b	b	f	a	c	b	d	e	a	b	b	b	a	c	c	b	d	e
8.26.2024 11:54:22	c	d	e	a	c	d	d	c	d	c	b	b	b, g	a	c	a	b	c
8.26.2024 17:07:12	f	d	d	a	b	c	b	b	a, c, d	a	a	c	e	c	b	c	b	b
8.27.2024 9:03:25	d	d	b	a	b	d	e	e	e	e	c	d		c	d	a	e	e
8.27.2024 10:12:17	c	c	b	a	a	c	d	d	e	c	c	b	g	b	e	a	a	c
8.27.2024 18:38:49	b	b	f	a	b	c	e	b	a, d	b	b	c	a, b	c	b	b	c	b
8.30.2024 8:01:05	d	c	b	c	b	d	c	b	b	a	a	d		c	c	b	d	e
8.30.2024 16:40:03	c	d	b	b	b	c	d	c	a, b, c, d	b	b	c	e	b	c	a	e	e
9.11.2024 17:13:42	d	b	b	a	b	c	d	d	e	d	d	a	a, b, c, d, e, f, g	a	d	a	b	c

Időbélyeg	19/20
8.4.2024 10:18:30	A megtett intézkedések torzították a piacot. Ennek számos, negatív hosszútávú következménye volt!
8.4.2024 11:19:21	tömegével kell olcsó munkaerőt biztosítani a tőkének. Ma ott tartunk, hogy a kimagaslóan jó alkalmazotti fizetések elérik a két orszaggal nyugatabbi minimálbért, létminimum költségei meg körülbelül megegyeznek. Lehet itt próbálkozni a megélhetési küszöb alulról vagy felülről súrolásával, de ehelyett tudás, hozzáadott érték, majd pedig anyagi elismerés kéne.
8.4.2024 13:24:37	Az ársapkás termékek okozta bevételkiesést más termékek áremelésével korrigálták, így értelme nem volt.
8.4.2024 13:43:22	Azzal, hogy rá kényszerítették a boltokat az ár sapkára, jelentősen növelték a többi termék árát. Olyan nincs, hogy valamit olcsóbban megkapunk. A boltok úgy is megemelik mindennek az árát, hogy a kiesést beszédjék, ahogy például a benzin és gázolaj esetében is isszuk a levét az ár sapkának.... A helyett, hogy az adót csökkentették volna a benzin vagy élelmiszer esetében, inkább rá kényszerítettek mindenkit, hogy olcsóbban adják a termékeiket. Ez nem segítség volt....
8.4.2024 14:48:58	Nincs teljeskörű rálátásom
8.4.2024 15:59:15	Hátráltatja a helyi termelőket és egyre nagyobb importszükségletet generál
8.4.2024 19:10:36	Nem értek egyet a piac szabályozásával... Mert nem kell naivnak lenni az üzletek nem a magyar állam hanem profit orientált vállalkozások máshol behozzák a kiesést.

Időbélyeg	19/20
8.5.2024 8:21:09	A kereskedők a kieső bevételt más termékek árának növelésével kompenzálják.
8.5.2024 9:24:50	A normál gazdasági folyamatokba történő random beavatkozások kizárólag propaganda célokat szolgálnak és már rövid távon is visszaütnek, végső soron mindenkinek rosszak.
8.6.2024 22:50:33	A szabad piac kormányzati manipulációjával a régió legmagasabb inflációját és élelmiszer-áremelkedését érték el. Bravó.
8.8.2024 16:57:24	A kormány rendeletei alapján brutto nullan értékesített termékeken elvesztett összeget a kereskedelmi lancoknak a többi terméken kellett behozniuk, ahogyan a multikra kivett extraprofit adot is.
8.12.2024 8:50:22	Semmi értelme nem volt az ársapkáknak, mivel minden más olyan mértékben drágult, hogy semmilyen mértékben nem tartotta szinten a kiadásaimat.
8.12.2024 9:10:54	Az általános forgalmi adó mértékét kellene csökkenteni vagy eltörölni
8.15.2024 21:12:04	Ez még mindig közelebb áll a valósághoz, mint az ársapka
8.23.2024 12:34:25	A fogyasztói kosaramat kevésbé érintette
8.23.2024 12:58:38	Feleslegesnek ítélem meg, hogy kötelező akciózásra lettek kényszerítve a kereskedők.
8.23.2024 13:04:03	A kiskereskedő így is úgy is leveri a bevétel kiesést ársapka ide vagy oda, más lesz csillagászati áron elérhető. A benzinár és az energia árak szabályozása lehet jó, de nem úgy ahogy a kormány kezelte, nem a kereskedőt kellett volna csőd közeli állapotba jutattani, hogy aztán a MOL felvásárolja (wink wink), hanem jövedék adót csökkenteni.
8.23.2024 13:14:59	Az állam általában - itthon kifejezetten - rossz gazda. A piaci folyamatok központosított manipulációja általában a bizalmatlanságot fokozza a piaci szereplőkben, melyet fokozott kockázatként értékelve a piac be szokott árazni a kínálati oldalon. Itthon is ezt történt. Az állami ármanipuláció nyomán számos más termék ára ugrott meg jelentősen, ezzel régiós (és EU-s) rekordra emelve a hazai élelmiszerinflációt.
8.23.2024 13:21:37	Sok volt a hiánycikk és nem feltétlenül lehetett helyettesíteni mással. Sokszor jártunk boltról boltra, hogy megkapjuk amit eredetileg szerettünk volna.
8.23.2024 13:47:11	Ez a szabad piacba való túlzott állami beavatkozás, ami soha nem vezet jóra.
8.23.2024 14:04:41	Így látom a helyzetet
8.23.2024 14:16:35	Az ársapka alá vagy kötelező akció körébe vont termékek helyett más termékeknél jelentkezett a drágulás. Az élelmiszer-infláció régiós összehasonlításban magas volt.
8.23.2024 14:22:13	Csak növelte a hiányt az ársapka
8.23.2024 14:53:57	Az ársapkák bevezetésével rákényszerültünk, hogy a készlethiányos termékeket drágábban, máshonnan szerezzük be. Utána a kötelezően kiadott kedvezmények miatt a boltok inkább visszatartották ezeknek a termékeknek a forgalmazását. Legalább is ahol én vásároltam...
8.23.2024 14:56:20	A cégek úgyse fogják azonnal felemelni a termékek árát, felesleges volt bevonni akciókba őket. Pláne hogy nem fogják 20-25% os árréssel értékesíteni ezeket a termékeket
8.23.2024 14:57:34	Ezzel plusz költséget ad a helynek és esetleg csődbe viszi a kicsit.
8.23.2024 15:02:53	Melyiket? Nincs mit indokolni rajta.
8.23.2024 16:03:55	Egyetértek azzal, hogy az alapvető élelmiszerekre legyen ilyen akció, mégsem érzem egyáltalán a fogyasztói kosaramon, hogy csökkenne az összege, se az ársapkák alatt-sem most. Az áruházláncok akkor áthárították a kieső bevételt más termékekre, a megvalósítás nem volt jelentősebben kedvező számomra.
8.23.2024 18:02:49	Nem célszerű ennyire kézi vezérléssel beavatkozni a piac folyamataiba.
8.23.2024 21:12:15	A kötelező akció okozta bevételkiesést a boltok, ugyanúgy tovább hárították. Más élelmiszerek ára drágult.
8.24.2024 0:51:44	rávetítik a kereskedők más termékre
8.24.2024 2:51:31	A piaci működésbe belenyúlni, erővel sosem jó hosszú távon. Rövid időre lehet mivele morált növelni és a cselekvő kormány látszatát kelteni, de a piac mindig korrekciozza magát.
8.24.2024 8:06:26	Szerintem felesleges volt az ársapka bevezetése.
8.24.2024 8:42:34	Segítség, az átmeneti időszakban a lakosságnak. Nem hirtelen.
8.24.2024 9:20:40	A kisvállalkozók részére ez egy erős visszaesést jelenthet
8.24.2024 19:10:11	Szerintem az ársapkának nem volt értelme mivel helyette más termékek ára lett a többszöröse.
8.25.2024 11:15:13	Az akciós termékek mellett más élelmiszerek árai növekedtek. Kvázi ugyanott voltam a pénztárnál
8.26.2024 11:54:22	Feleslegesen akcióztatják a boltokat
8.26.2024 17:07:12	Ez a döntés kisebb mértékű áremelkedést eredményezett
8.27.2024 18:38:49	Emiatt nem volt várható drasztikus áremelkedés.

Időbélyeg	20/20
8.4.2024 11:19:21	Rendszeres hogy akarsz venni 6-8darab valamit, mert mondjuk az a havi mennyiség és ennyiszer mész vásárolni is, de nem lehet csak 2-öt venni. Jah ha veszel 4 márkát az már 8 az úgy rendben van. :D 50l kiadható benzin, :) , 65l tank, 1-es kútoszlop 50l, fizet, áttál a 2-es kútoszlopra, +12l, fizet. Ennyi hülyeséget rég hallottam a Tanú című filmen kívül.
8.4.2024 13:43:22	Szerintem mindenki érzékelte ezt a kamu inflációt, hogy mindennek az egekben volt az ára, csak azért hogy pár terméket fillérékért meg lehessen venni. Tej termékek 3-4 szeresen áron..... Cukrot kb 1 kg használok egy évben, lisztet max 5 öt. Csirke farhátat sosem veszek. Szóval nem voltam kisegítve, sőt. Ha nem szólnak bele a rendszerbe, nem más verik a csalánt, biztos, hogy teljesen másképp alakul az egész covidos kamus háborús helyzet.... Szégyen, hogy ennyi embert megvezetnek és még tapsolnak is hozzá....
8.4.2024 19:10:36	Nevetségesnek tartottam, hogy olyan emberek akik az ársapka bevezetése előtt a 0,1 vagy 1,5%-s tejszórókákért kiváló hazai termék lett a 2,8%-s tej.
8.12.2024 8:50:22	Még az ársapkák bevezetésekor pánik tört ki a kristálycukor miatt. A férjem szerzett valahonnan egy egész karton kristálycukrot. Még mindig nem fogyott el az egész.
8.23.2024 13:04:03	A világból ki lehetett kergetni a maximalizált vásárolható mennyiséggel amit amúgy csak névleg tartottak be sok helyen. Értsd: benny hillezes a csirkemellel, több körös vásárlási élménye különböző pénztáraknál.
8.23.2024 13:14:59	Nem váltottunk kormányt, így sztori sincs.
8.23.2024 14:08:24	Ismét a boltokra hárították ezzel a veszteséget.

Időbélyeg	20/20
8.23.2024 14:16:35	Az ársapkás 2.8%-os tej helyén rendszeresen üresen állt a polc, helyette lehetett választani lényegesen drágábbat.
8.23.2024 14:22:13	Rohantunk beszájolni a családnak olajat és kristálycukrot.Kb 6 boltból szedte össze a férjem☹️☹️☹️
8.23.2024 14:53:57	szár kg cukor beszerzését kellett megoldanunk külföldről, hogy a méheket el tudjuk látni cukorlepennyel. Ezért a méz árát fel kellett emelnünk.
8.23.2024 15:02:53	ezeket az élelmiszereket nem fogyasztom (vega vagyok) és amúgy is nagyon egészségtelen az összes ársapkás élelmiszer, ami nagyon rossz irányba viszi a rászoruló étrendjét, ha ebből gazdálkodtak... Lisztből készült élelmiszert is ritkán fogyasztok. Összességében egészségtelen a fogyasztói társadalmunkban a lineáris nyílt végű ellátási lánc, a rengeteg szemét, amit termelünk, maga a pénzrendszer, amiben önálló áruvá tettük azt, aminek csak egy könyvelési tételnek kellene lennie. A pénz egy csereeszköz: ami az egyiknél -, a másiknál +, tehát magát a tranzakciót nem szabadna önálló áruvá tennünk. Minden gazdaságpolitikai intézkedés mesterségesen módosítja a gazdaságot és szubjektíven rekeszt ki, vagy erősít fel egy-egy területet, aminek szintén pillangó hatása van. Alternatív, inflációmentes közösségi fizetőeszközben látom a jövőt, így nem kell mesterséges helyi érzéstelenítés és az emberek decentralizáltan döntenek. A pénzünkkel most is szavazunk. Ezeket a tényezőket csak kevesen látják és értik a mai világban.
8.23.2024 21:12:15	Árstop alatt az M-es tojás darabja 80 Ft volt, kivezetés után már csak 60 Ft. Kiváló példa, hogy milyen elhibázott, átgondolatlan döntés volt ez a kormányi intézkedése.
8.24.2024 8:06:26	Minden nap harcoltak az emberek az "olcsó" termékekért
8.25.2024 11:15:13	Balfasz döntés volt az egész
8.25.2024 12:46:14	A laktózmentes tejet sok bolt nem rakta ki, csak amikor közeli lejárátú volt. Ez igen nehéz volt.
8.26.2024 11:54:22	Úgy "játszottuk ki" a személyi limitet, hogy minden családtag vett 1-1 tejet.

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Géczi Krisztina
A Hallgató Neptun kódja: FWDF25
A dolgozat címe: Az ársapkák eredményességének vizsgálata
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Közgazdasági és Természeti Erőforrások Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumába. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumában.

Kelt: Budapest, 2024 év október hó 20. nap

Hallgató aláírása

NYILATKOZAT

Géczi Krisztina (név) (hallgató Neptun azonosítója: FWDF25) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*2}

Kelt: Gyöngyös, 2024. október 22.

belső konzulens

¹ A megfelelő aláhúzendó.

² A megfelelő aláhúzendó.